

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ДА ЦЯБЕ,

чалавек XXI стагоддзя,
звяртаюся я — Навагрудскі замак,
сведка і ўдзельнік лёсавызначальных
падзей гісторыі тваёй зямлі. Мае вежы,
апетыя ў стагоддзях, яшчэ дыхаюць,
і душа мая — жывая.
Выратуй мяне!

З НАДЗЕЯЙ І ВЕРАЙ

С. 4 — 5.

Свята Венесуэлы

На гэтым тыдні Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка прыбыў з афіцыйнымі візітамі ў Баліварыянскую Рэспубліку Венесуэла. Пад час шматлікіх сустрач, перамоў з Прэзідэнтам Венесуэлы Уга Чавесам былі абмеркаваны пытанні партнёрства па розных накірунках двухбаковых кантактаў. Плённае супрацоўніцтва Беларусі і Венесуэлы наладжана і ў галіне культуры.

Красавік будзе святочным для ўсіх жыхароў паўднёваамерыканскай краіны: у другой палове гэтага месяца 200 гадоў та

му краіна атрымала незалежнасць. А для венесуэльцаў у Мінску свята будзе “падвоеным”: спаўняецца год Лацінаамерыканскаму культурнаму цэнтру імя Сімона Балівара. Установа за кароткі час існавання прадавала жыхароў розных куткоў Беларусі сваімі мерапрыемствамі, а да юбілею падрыхтавала шырокую культурную праграму.

Адкрые святкаванне 14 красавіка галаканцэрт у Белдзяржфілармоніі. На ім Херарда Эстрада, дырэктар Культурнага цэнтру і першы сакратар Пасольства Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь, прадставіць Рапсодыю да 200-годдзя, напісаную спецыяльна да значнай даты ў гісторыі паўднёваамерыканскай краіны. Ён жа будзе дырыжыраваць Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам

Беларусі ў другім аддзяленні канцэрта. А ў першым музыканты будуць выступаць пад кіраўніцтвам Аляксандра Анісімава.

Карціны, прысвечаныя тэме вызвалення Венесуэлы, складуць аснову экспазіцыі “Галерэя герояў” у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Вернісаж чакаецца 16 красавіка. А днём пазней у Лацінаамерыканскім культурным цэнтры адбудзецца фест з удзелам танцавальных і музычных калектываў.

На здымку: сталіца Венесуэлы Каракас на фоне Андаў.

“Скарбы...” — землякам

Правядзенне грамадска-культурнай акцыі “Беларусь — гэта мы!” набывае ўсё большы разгорт.

Сёння ў яе межах пройдуць два канцэрты: у Лельчыцах — Ірыны Дарафеевай, у Брэсце — тамтэйшага ансамбля танца “Радасць”. Заўтра ў Пінск прыязджае Руслан Аляхно. У сераду ансамбль “Песняры”, які нядаўна наведаў Оршу, завітае ў Шчучын. А ў чацвер чакаюцца адразу чатыры канцэрты: Нацыянальны акадэмічны народны аркестр імя І.Жыновіча выступіць у Міёрах і Глыбокім, арт-група “Беларусь” — у Навагрудку, Іскуі Абалян — у Дзяржынску...

— Акцыя складаецца з двух этапаў, — паведаміў “К” начальнік упраўлення культуры Міністэрства культуры краіны Міхаіл Казловіч. — Першы, “Майстры мастацтваў — землякам”, ахоплівае выступленні асобных калектываў і салістаў. Ён скіраваны, найперш, на выступленні ў рэгіёнах, каб найлепшыя ўзоры беларускага мастацтва ўбачылі і пачулі жыхары ўсіх абласцей нашай рэспублікі. Другі этап, “Скарбы беларускай зямлі”, распачнецца ўвосень і будзе праводзіцца ў форме галаканцэртаў і аглядаў культуры саміх рэгіёнаў. Дарэчы, удзельнікі такіх аглядаў будуць вызначаны пад час адборачных этапаў конкурсаў прафесійнага і аматарскага мастацтва, што пройдуць пад час першага этапа.

Другі этап адкрыецца Рэспубліканскай выстаўкай сучаснага выяўленчага мастацтва Беларусі ў Нацыянальным мастацкім музеі краіны. Завершыцца ж акцыя толькі ў лютым будучага года, яе фінальны галаканцэрт пройдзе ў Культурна-спартыўным комплексе “Мінск-Арэна”. Культурна-спартыўны комплекс стане яркае святачнае відовішча ля абеліска “Мінск — горад-герой” у Дзень Незалежнасці нашай краіны.

Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымку: “Мінск-Арэна”.

За аднаўленнем — аптымізацыя

Сёння ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь — прэм’ера “Набука” Дж.Вердзі, якая можа лічыцца сумесным беларуска-расійскім праектам. Наперадзе ў тэатра — не менш перспектывныя планы. Імі падзяліўся з журналістамі генеральны дырэктар установы Уладзімір Грыдзюшка.

Вялікі за год наведалі 202 тысячы глядачоў. Запайнальнасць залы склала 98 працэнтаў. Прыбытак ад продажу білетаў — 3,2 мільярда рублёў, што складае 20 працэнтаў ад бюджэтнага фінансавання. Гэта таксама даволі вялікая лічба, бо ва ўсім свеце падобныя тэатры не могуць існаваць на самаакупнасці і атрымліваюць дзяржаўную падтрымку, а таксама дапамогу спонсараў.

Пошук дадатковага фінансавання распрацоўваецца і ў нашым тэатры: вядзецца праца па стварэнні Апякунскага савета — па ўзоры Вялікага тэатра Расіі. Гэтыя грошы спатрэбяцца не толькі для новых пастановак, якіх у тэатра будзе багата, але і для правядзення запланаваных оперных фестываляў, а таксама для таго, каб запрашаць для выступленняў зорак сусветнай опернай сцэны. У прыватнасці, пачаліся перамоў з Марыяй Фулегінай: калі будуць вырашаны фінансавыя пытанні, яна магла б даць у нас сольны канцэрт ужо ў сярэдзіне верас-

ня. Падпісаны дамовы з Варшаўскім, Літоўскім тэатрамі, у планах — супрацоўніцтва з Кіевам, Львовам, Узбекістанам, Малдовай.

У тэатра шырокія гастрольныя планы: опера “Багема” будзе паказана ў Галандыі, балет “Бярдэра” — у Егіпце. Разглядаюцца магчымасці паездкаў у Бельгію, Італію, Кітай, Іспанію, Эстонію, Узбекістан. Многія вядучыя салісты выязджаюць па запрашэннях знаных замежных тэатраў для ўдзелу ў іхніх спектаклях. Дарэчы, колькасць салістаў у Вялікім тэатры з цягам часу можа зменшыцца: плануецца правесці атэстацыю і аптымізаваць творчы склад, пакінуўшы з 67 артыстаў каля 40. Іх партрэты, мяркуецца, з’явіцца ў фая тэатра. Музычная ж гасцёўня Вялікага ўпрыгожыцца музейнымі экспанатамі.

Н.Б.

Выходзім на M@RT КОНТАКТ!

Заўтра ў Магілёве ў пяты раз адкрываецца Міжнародны тэатральны форум “M@rt. кантакт”. Яго арганізатары, Упраўленне культуры Магілёўскага аблвыканкама і Магілёўскі абласны тэатр драмы, запрасілі сёлетна тэатральныя калектывы з Беларусі, Расіі, Украіны, Малдовы, Польшчы і Літвы.

Па традыцыі, арганізатары форуму сфарміравалі афішу такім чынам, каб у ёй былі прадстаўлены як невядомыя магіляўчанам калектывы, так і тыя, што ўжо запомніліся і палюбіліся. Сярод апошніх — уладальнікі Гран-пры “M@rt.кантакту” Арлоўскі дзяржаўны тэатр для дзяцей і моладзі “Свабодная прастора” са спектаклем “Белае на чорным” Р.Гальяна (Арол, Расія), Муниципальны маладзёжны драматычны тэатр “З вуліцы Руж” з “Падам... Падам...” І.Грышпунна (Кішынёў, Малдова), а таксама колішні пера-

можца форуму, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, малады рэжысёр Яўген Карняк са сваім новым праектам “Safe “Папыннанне” (Мінск, Беларусь). Дарэчы, сярод іншых беларускіх калектываў — Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Янкі Купалы з “Пінскай шляхтай” В.Дуніна-Марцінкевіча, якая і адкрывае фестывальную праграму, “Хачу быць хамячком” Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В.Дуніна-Марцінкевіча па п’есе беларускага драматурга Андрэя Карэ-

ліна і “Тарэлкін” А.В. Сухава-Кабыліна, што прадстаўляюць гаспадары форуму — Магілёўскі абласны драматычны тэатр.

Сярод тых, хто завітае на “M@rt.кантакт” упершыню, — Маладзёжны цэнтр тэатральнага і кінамастацтва “Міг” (Санкт-Пецярбург, Расія), Тэатр адначасовай ігры “Зоопарк” (Ніжні Ноўгарад, Расія), Тэатральная студыя “Круг” (Варшава, Польшча), Дзяржаўны малы драматычны тэатр (Вільнюс, Літва), Цэнтр сучаснага мастацтва “Новая сцэна” (Харкаў, Украіна) і Яраслаўскі дзяржаўны тэатральны інстытут. Дарэчы, адразу два спектаклі ў афішы форуму адсылаюць нас да драматургіі Марціна Макдонаха, які ў мінулым годзе стаўся своеасаблівым адкрыццём для нашай тэатральнай прасторы.

Не менш цікавай абыякае быць і пазаконкурсная праграма, насычаная майстар-класамі, абмеркаваннямі спектакляў, творчымі сустрачкамі. Упершыню ў гісторыі форуму Лабараторыя маладой рэжысуры будзе цалкам прысвечана драматургіі беларускага аўтара Паўла Пражко, для якой чацвёрта маладых рэжысёраў паспрабуюць адшукаць адпаведную сцэнічную мову.

На здымку: сцэна са спектакля “Пінская шляхта”.

Нашы ў Аргенціне

Пры падтрымцы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Аргенцінскай Рэспубліцы 24 сакавіка адбудзецца адкрыццё Беларускага культурнага цэнтру “Кастусь Каліноўскі”.

Паводле інфармацыі Пасольства, яно пройдзе ў штаб-кватэры культурнага і спартыўнага клуба “Днепр” у горадзе Лавалёл, правінцыі Буэнас-Айрэс.

Ва ўрачыстых мерапрыемствах мяркуюць прыняць удзел прадстаўнікі Пасольства Рэспублікі Беларусь у Аргенціне, а таксама муніцыпалітэта Ломас дэ Самора. У межах адкрыцця ўстановы запланаваны агляд аб’ектаў Беларускага культурнага цэнтру, канцэрт з народнымі танцамі і песнямі.

Пасольства паведамляе, што Цэнтр будзе працаваць па серадах і суботах, а сярод яго першых мерапрыемстваў — урокі музыкі і навучанне традыцыйным беларускім спевам, мове, разьбе па дрэве, жывапісе, вышываўцы, гісторыі і культуры Беларусі.

Марк Шагал на Сардзініі

19 сакавіка ў італьянскім Кал’яры адбылося адкрыццё выстаўкі нашага земляка Марка Шагала пад назвай “Віцебскі прарок — Марк Шагал і Стары Запавет”, якая арганізавана Муніцыпалітэтам горада і Ганаровым Консульствам Рэспублікі Беларусь на Сардзініі.

Упершыню на Сардзініі выстаўлены поўны збор работ з цыкла “Біблія” і “Да зыходу”, створаных М.Шагалам з 1931 па 1966 год. 129 твораў вялікага мастака да 27 чэрвеня будуць экспанаваны ў залах Муніцыпальнага мастацкага культурнага цэнтру.

У далейшым консулам Беларусі па Сардзініі і намеснікам мэра па пытаннях культуры Дж.Пелегрэні будзе разгледжана магчымасць пабрацімства Кал’яры і Віцебска, а таксама арганізацыі на Сардзініі выстаўкі твораў вучняў Марка Шагала.

Перамога. Жыццё. Каханне

Нацыянальны канцэртны аркестр Беларусі на чале з народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам адначасова ладзіць два буйныя канцэртныя цыклы. Тыздзень таму калектыву распачаў святочны гастрольны тур па Магілёўшчыне, прымеркаваны да 65-годдзя Вялікай Перамогі. А 23 — 26 красавіка фінбергаўцы праводзяць у сталіцы III Музычны праект “Шлягеры на ўсе часы”.

Гастрольны тур, стартавым пунктам якога стаў Глуск, прадоўжыцца да лета. Аркестр і салісты выступяць у Бялынічах, Круглым, Быхаве, Краснаполлі, Касцюковічах, іншых гарадах вобласці і, вядома, у самім Магілёве. Усяго будзе дадзена 12 — 15 канцэртаў.

— Гэты тур, — адзначыў М.Фінберг, — арганізаваны сумесна з Магілёўскім аблвыканкамам. Нашы канцэрты — толькі маленькая частка той даніны павагі, нашай сардэчнай цеплыні і вялікай удзячнасці ветэранам і ўдзельнікам вайны, партызанам, падпольшчыкам і ўсім, хто набліжаў Дзень Перамогі. Яны жывуць ва ўсіх кутках нашай краіны, і мы імкнёмся данесці сваё мастацтва да жыхароў не толькі абласных цэнтраў, але і малых гарадоў Беларусі. Акрамя ўласна песень у канцэртах гучаць гісторыі іх стварэння, лісты з фронту...

Тэма Вялікай Айчыннай пройдзе чырвонай ніткай і праз сёлетні музычны праект “Шлягеры на ўсе часы”, што адбудзецца ў клубе імя Дзяржынскага. Першая канцэртная праграма “Леанід Уцёсаў. 3 песняў па жыцці” прымеркавана да 115-годдзя з дня нараджэння знакамітага музыканта, дырыжора, кіраўніка джаз-аркестра, які ўсю вайну выступаў перад байцамі. Праз шматлікія выступленні на франтах вайны прайшоў і творчы лёс Эдзі Рознера (100 гадоў з дня яго нараджэння спаўняецца сёлетна). Паміж гэтымі праграмамі змесціцца канцэрт “Мая Крысталінская. Мелодыі каханна”, а завершаць праект “Шлягеры любімага кіно”, што прадставяць таксама нямаюць песень, прысвечаных вайне і Перамозе.

Прэм’ера яшчэ адной новай праграмы аркестра — да 200-годдзя з дня нараджэння Ф.Шапэна — адбудзецца ў красавіку ў Гомелі. А напрыканцы года калектыву рыхтуецца правесці Першы Фестываль беларускай песні ў Мінску, адзін з канцэртаў якога будзе прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Караткевіча.

Альпійскае паветра... ў музеі

Нацыянальны мастацкі музей першым у краіне набудзе спецыяльнае абсталяванне для больш зручнага і якаснага захоўвання экспанатаў. Нямецкі прыбор, які каштуе каля 20 мільёнаў рублёў, устаноўваць у другім квартале бягучага года. Пра гэта паведаміла карэспандэнт “К” вядучы інжынер па вентыляцыі музея Тамара Расцішэўская.

Каб на каштоўныя іконы, карціны, творы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва мінулага час не ўплываў разбуральна, у галоўным музеі краіны і сёння праводзіцца складаная работа. “Аператару даводзіцца па 5-6 разоў на дзень уручную наладзіць існаючае абсталяванне, каб падтрымліваць аптымальныя ўмовы для экспанатаў, — тлумачыць Тамара Расцішэўская. — Мы можам сачыць толькі за некаторымі паказчыкамі: тэмпературай і вільготнасцю ў памяшканні. Новы прыбор не толькі “дапаможа” нам кантраляваць іншыя, такія, як колькасць кіслароду, асвятленне, запыленасць паветра ў экспазіцыйных залах і фондах, але будзе і сам аўтаматычна наладзіць на патрэбны рэжым”.

Вынік працы тэхнікі дадасць прыемным адчуванню і наведвальнікам музея. Як адзначылі ва ўстанове, наступным крокам па ўдасканаленні ўмоў у залах можа стаць... прыемны водар альпійскай свежасці, як, напрыклад, у Японіі. Раней дэзадарцыя паветра ў Нацыянальным мастацкім не прымянялася, бо склад гэтага рэчыва таксама можа паўплываць на захаванне карцін. З дапамогай прыбора дадзена працэдура можа стаць бяспечнай.

Аб’ява*

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў

аб’яўляе конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу: — дацэнт кафедры малюнка;

— старшы выкладчык кафедры прамысловага дызайну; — дацэнт кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб’явы. Заявы і дакументы, згодна з Палажэннем аб конкурсе, падаваць на імя рэктара Акадэміі на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, аддзел кадраў; тэлефон: 292-77-34.

Натхненне як перавага

Вялікая сцена Абласнога драматычнага тэатра прымала канкурсантаў у намінацыях “Эстрадныя спевы”, “Аўтарская песня” і “Сучасная харэаграфія”. Пляцоўкі для намінацый “Зоркі...” размясціліся ў чатырох пунктах Гродна: акрамя тэатра, на вельмі ўтульнай і добра абсталяванай сцэне Дзяржаўнага музычнага каледжа, ва аўдыторыях Каледжа мастацтваў і лепшай фотастудыі ў цэнтры горада.

Але самае галоўнае — канкурсанты з Гродзеншчыны праявілі ў сваіх адносінах да конкурсу вялікі энтузіязм. Аб’яднаны канцэрт у драматычным тэатры доўжыўся каля пяці гадзін, аднак яго нумары не дазвалялі засумаваць. У тым ліку і дзякуючы разнастайнаму рэпертуару, дзе знайшлося месца не толькі творам сучасных беларускіх аўтараў, але і хіту “АВВА” ды песні ўраджэнца Гродзеншчыны Чэслава Нэмэна. Падрыхтаваны эстрадныя нумары былі “на выдатна” і давалі глебу для роздуму

кавыску, Гродне і Лідзе. Былі і тыя, хто спазніўся падаць заяўку, аднак уразіў сваімі здольнасцямі, таму ўсё-такі трапіў у другі этап. Нават тыя, што не прайшлі адбор, усё роўна занесены ў спіс маладых талентаў вобласці. Дарэчы, “Зорка...” стала для нас вельмі добрай магчымасцю яшчэ раз правесці свае сілы перад X Міжнародным конкурсам маладых кампазітараў імя Ю.Семянкі, які абудзецца ў Гродне ў маі.

Удзельніца ў намінацыі “Скульптура” Ганна Каханюўская вучылася на майстра-кераміста і выкладчыка мастацкіх дысцыплін, а сёння выкладае афарміцельскае мастацтва ў Гродне. “Чаму абрала скульптуру? Душа да яе ляжыць. І я ўдзячная “Зорцы...”, што магу скарыстацца магчымасцю паказаць сваё ўменне”, — кажа яна. Дарэчы, майстэрства Ганна прадэманстравала на “выдатна” — у аўдыторыі Гродзенскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, дзе месціліся конкурсныя пляцоўкі “Зоркі...”, яе працоўнае месца было бадай самым ціка-

Праблемны аспект

— Рэспубліканскае творчае саборніцтва яшчэ раз вызначыла пэўныя праблемы, — лічыць Аляксандр Лойка. — Напрыклад, эстрадную. Шмат залежыць на эстрадзе ад грошай, “укладзены” у выканаўцаў, а не ад іхняй падрыхтоўкі. Апошняй, дарэчы, многім бракуе: шэраг канкурсантаў выступаюць на аматарскім узроўні, пад своеасаблівае “караоке” фанэграмы. Так, эстрадныя намінацыі і на Гродзеншчыне самыя папулярныя, аднак, лічу, за колькасцю гнацца не трэба, справа — у якасці. І яшчэ: без класічнай падрыхтоўкі абысціся нельга. Таму, мяркую, наступным разам праграму конкурсу маладых талентаў трэба пашырыць за кошт класічных намінацый.

Калі эстраднымі спевакамі праграма “Зоркі...” і ў Гродне была багатая, то фатографію, як і на іншых адборачных турах, няшмат. З аднаго боку, гэта трохі дзіўна, бо фотамастацтва — ці не самы папулярны занятак сённяшняй моладзі, з іншага ж — агульны ўзровень самадзейных фатографію пакуль невысокі, таму праз адбор прайшлі толькі самыя здольныя.

Амаль дзве з паловай тысячы кіламетраў — менавіта столькі давялося праехаць за апошні месяц членам журы Рэспубліканскага конкурсу маладых талентаў “Зорка ўзшыла над Беларуссцю” і прадстаўнікам прэс-цэнтра саборніцтва, які функцыянуе на базе Рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва”. Так, другі этап найбуйнейшага айчыннага творчага праекта завяршыўся. Апошнім па часе з абласных тураў стаў Гродзенскі: у ім прынялі ўдзел амаль 250 чалавек, у тым ліку — 16 творчых калектываў. А ўсяго ў вобласці пажадалі пасяборнічаць у конкурсе каля 700 маладых спевакоў, мастакоў, танцораў, фатографію...

Ці зробіш адкрыццё пад “караоке”?

журы харэаграфію: амаль кожная песня суправаджалася танцамі. Больш арыгінальнымі, чым у іншых гарадах, з’яўляліся выканаўцы аўтарскай песні. Хоць да традыцыйнага і, відаць, сыходзячага вобраза барда з гітарай большасць з іх не звярнулася, пасля прагляду выступленняў у гэтай намінацыі і ў журы, і ў глядачоў засталіся толькі прыемныя эмоцыі.

Высокі ўзровень гродзенскіх удзельнікаў практычна па ўсіх намінацыях ацанілі і журы. “Недахоп акцёрскага майстэрства — яшчэ не нагода для песімізму, — упэўнена заслужаная артыстка Беларусі Зоя Белавосцік, член журы ў намінацыі “Размоўны жанр”. — Асабіста мяне парадаваў Раман Таларуеў — студэнт Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Дасканалай артыстычнай тэхнікі ў яго пакуль няма, але ёсць вялікі імпульс і жаданне займацца сцэнічнай справай. Таму наша журы адразу прапанавала яму паспрабаваць свае сілы і паступаць у Акадэмію мастацтваў: талент у хлопца — відавочны”.

Трэба дадаць, што такія адкрыцці на “Зорцы...” адбываюцца рэгулярна, аднак значная частка тых, хто прайшоў у фінал, — усё ж такі прафесіяналы. Напрыклад, кампанію Раману Таларуеву ў Мінску ў “размоўнай” намінацыі складале рэжысёр Смаргонскага метадычнага цэнтры народнай творчасці Вольга Грышан.

Карысна для прафесіяналаў

— Конкурс “Зорка ўзшыла над Беларуссцю” адбываецца на Гродзеншчыне вельмі актыўна, — раскажаў прадстаўнікам прэс-цэнтры конкурсу начальнік абласнога ўпраўлення культуры Аляксандр Лойка. — Дастаткова адзначыць, што першы этап саборніцтва праходзіў ажно ў тры туры! Актыўнасць маладых талентаў была вельмі высокай: спачатку прагляды ішлі ў мясцовых клубах, потым на раённым узроўні і нарэшце — на рэгіянальных адборах у Ваў-

вым: з мноствам стаматалагічных інструментаў, якія скульптары выкарыстоўваюць, калі працуюць з так званай дробнай пастыкай. Арыгінальна выглядаў і конкурсны твор Ганны на тэму “Свята”: яна стварыла фігуры вясёлага немаўляці ў капелюшы.

— Абласны этап конкурсу ў арганізацыйным плане амаль цалкам лёг на нашы плечы, — з усмешкай прызнаецца дырэктар Каледжа мастацтваў Вадзім Буткевіч. — Але мы задаволены: нашы навучэнцы і выкладчыкі прадстаўлены ва ўсіх намінацыях! Таму ўсе спецыялісты сёння працуюць асабліва энергічна: стараемся, фактычна, для сябе.

Пра тое ж кажуць і ўдзельніцы фальклорнага гурта “Мара”, якія вучацца ў каледжа на выпускным курсе. Будучыя кіраўнікі гуртоў самадзейнасці з натхненнем выходзілі на добра падрыхтаваную сцэну ўстановы: “Да ўдзелу ў конкурсах нам не прывыкаць. Але кожны — яшчэ адзін шанец удасканаліць сваё майстэрства”, — кажуць яны.

Да слова, гродзенскія прыхільнікі народных спеваў надта ўразлівыя журы на чале з народным артыстам Беларусі, прадзюсерам Міхасём Дрынеўскім, што цалкам зразумела, бо іхнія выступленні вылучаліся нейкай асаблівай шчырасцю і павагай да роднай мовы: сардэчнае “Дзякуй!” глядачам гродзенцы выказвалі заўсёды па-беларуску...

— “Зорка...” прыйшла маладым фатографам Гродзеншчыны даспадобы, — кажа выкладчык Каледжа мастацтваў Сяргей Пятроўскі. — Конкурс па гэтай мастацкай дысцыпліне ў нас няшмат, хацелася б пабольш. Фатаграфія цяпер у модзе, але з моладдзю трэба працаваць, прычым рабіць гэта сур’ёзна. Патрэбна больш увагі надаваць тэхнічнаму забеспячэнню заняткаў, таму ж карыстанню Інтэрнетам.

Думаецца, мясцовыя этапы “Зоркі...” мелі не менш важнае значэнне, чым будучы фінал: тое, што саборніцтва завітала літаральна на кожную вуліцу і ў кожны сельсавет, моцна адбілася на характары і настроі мерапрыемства. Ужо сёння праект можна лічыць паспяховым, бо для большасці канкурсантаў удзел у мясцовым этапе — значная перамога на творчым шляху. І ў шматлікіх установах культуры на пачэсных месцах размешчаны ганаровыя дыпломы з “зорнай” эмблемай: доказ таго, што таленты на Беларусі растуць і працаваюць з імі ўмеюць.

Антон СІДАРЭНКА, Андрэй СПРЫНЧАН (фота), нашы спецыяльныя карэспандэнты Мінск — Гродна — Мінск

Фотарэпартаж з гродзенскага тура конкурсу — на стар. 7.

Гаворыць журы

Алена АЛЯШКЕВІЧ, выкладчык кафедры сцэнічнай мовы і вакалу Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, член журы ў намінацыі “Размоўны жанр”:
— Адкрываць маладыя таленты заўсёды цікава, а ў выпадку “Зоркі...” яшчэ і карысна, бо можна прыгледзецца патэнцыйных студэнтаў. А для будучых артыстаў важна на высокім узроўні валодаць мовай, абыходзіцца з ёй акуратна, ведаць нюансы. Драматычны тэатр, у асноўным — гэта мова. А над ёй трэба працаваць і працаваць...

Уладзімір ТКАЧЭНКА, заслужаны артыст Беларусі, артыст Нацыянальнага канцэртнага аркестра, член журы ў намінацыі “Эстрадныя спевы”:
— Вельмі прыемна, што колькасць ахвотных займацца эстрадай такая вялікая. З іншага боку, колькасць павінна перарастаць у якасць. Тэхнічныя дасягненні апошніх дзесяцігоддзяў, шырокае выкарыстанне камп’ютэраў, спецыяльных праграм для “апрацоўкі” голасу прывялі да таго, што вакалісты робяцца надта падобнымі адно на аднаго. Спадзяюся, фінальны этап “Зоркі...”, які будзе праходзіць пад акампанемент аркестра, дакажа высокі ўзровень нашых спевакоў-пачаткоўцаў.

Станіслаў ДРОБЫШ, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь, прафесар, загадчык кафедры беларускай народна-песеннай творчасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, член журы ў намінацыі “Народныя спевы”:
— Гродзеншчына заўсёды вылучалася сваімі спеўнымі традыцыямі. Не буду казаць, што ў іншых рэгіёнах канкурсанты выглядалі нецікава, але тут, у Гродне, мы пачулі сапраўды выдатных выканаўцаў! Скульпуй ім за гэта.

Сустрэнемся ў ліпені!

Міжнародны фестываль мастацтваў “Славянскі базар” будзе праходзіць з 9 па 15 ліпеня. Пра гэта паведаміў на прэс-канферэнцыі старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр Косінец.

Глядзельная зала, купал Летняга амфітэатра і вуліцы горада, дзе адбудуцца галоўныя падзеі гэтага летняга свята, будуць асветлены па-новаму. Традыцыйна, праграма фестывалю складаецца з канцэртаў адкрыцця і закрыцця, выступленняў майстроў мастацтваў Беларусі, Украіны, Расіі, а таксама — Саюзнай дзяржавы, Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні і Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу.

ІНСТРУКЦЫЯ

Афіцыйна

аб правядзенні адборачных тураў да Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск” і Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу “Віцебск”

1. Інструкцыя аб правядзенні адборачных тураў да Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск” і Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу “Віцебск” (далей — Інструкцыя) вызначае парадак правядзення ў Рэспубліцы Беларусь адборачных тураў дадзеных конкурсаў, што праводзяцца ў рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”.

2. Мэтай адборачных тураў з’яўляецца выяўленне маладых таленавітых выканаўцаў у жанры эстраднай песні для іх далейшай прафесійнай падрыхтоўкі і прадстаўлення ад Рэспублікі Беларусь на Міжнародным конкурсе выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск” і Міжнародным дзіцячым музычным конкурсе “Віцебск” (далей — конкурсы).

3. У адборачным туры да Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск” прымаюць удзел выканаўцы эстраднай песні, якія маюць вопыт канцэртных выступленняў, тыя, хто заявіў пра сябе сваімі поспехамі ў рэспубліканскіх і міжнародных конкурсах і фестывалях, ва ўзросце ад 18 да 35 гадоў уключна.

дзіцячага музычнага конкурсу “Віцебск”).
Фанэграма (mini-disk, CD Audio альбо WAV), якая забяспечваецца непасрэдна канкурсантам.

Песні на розных этапах могуць паўтарацца.

7. Для ўдзелу ў адборачных турах канкурсанты павінны прадставіць наступныя матэрыялы:

заяўку па форме згодна з дадаткам да гэтай Інструкцыі;

ксеракопію пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь (старонка, на якой пазначаны нумар і дата выдачы дакумента, і старонка са штампам аб рэгістрацыі па месцы жыхарства, альбо па месцы прабывання); творчую характарыстыку; відэазапісы конкурсных песень ва ўласным выкананні на дыску (TV-фармат: AVI DV, PAL, 720x576, 48 KHz, stereo, альбо DVD-фарматы: MPEG-2, PAL, 720x576, 9000 constant, 48KHz, stereo);

2 фатаграфіі памерам 13x18 см; даведку з месца працы (вучобы);

копіі дыпламаў музычных конкурсаў і фестывалю (за апошнія два гады, што папярэднічаюць году правядзення конкурсу).

8. Заяўка накіроўваецца каштоўнай бандэрэлю на адрас: 220004, г.

Мінск, пр-т Пераможцаў, 11, Міністэрства культуры, з пазнакай,

у залежнасці ад узросту ўдзельнікаў: “Адборачны тур конкурсу “Віцебск” (дарослыя) або “Адборачны тур конкурсу “Віцебск” (дзевы).

Апошні дзень прыёму бандэрэлей — 1 красавіка года, калі праводзіцца конкурс.

Матэрыялы, дасланыя на ўдзел у адборачных турах, не рэвэнзуюцца і не вяртаюцца.

9. Удзельнікі, што прайшлі першы этап адборачнага тура, інфармуюцца Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь (далей — Міністэрства культуры), альбо іншай упаўнаважанай дадзеным міністэрствам арганізацыяй.

Міністэрства культуры як арганізатар правядзення адборачных тураў мае права накіраваць афіцыйнае запрашэнне выканаўцам, якія не падалі заяўкі, але раней пасляхова прадстаўлялі Рэспубліку Беларусь на прэстыжных міжнародных фестывалях і конкурсах і па сваёй прафесійнай падрыхтоўцы могуць удзельнічаць на любым з этапаў адборачных тураў.

10. Вынікі першага этапа адборачных тураў падводзяцца экспертнай групай; другога этапа — прафесійным журы.

Склад экспертнай групы і прафесійнага журы фарміруецца з вядучых спецыялістаў у галіне музычнага эстраднага мастацтва, вядомых дзеячў культуры і мастацтва і зацвярджаецца загадам Міністэрства культуры.

Член журы, што мае адносіны да ўдзельніка (роднасныя сувязі, навучанне, праца і інш.), не прымае ўдзел у галасаванні па дадзеным удзельніку. Рашэнне журы прымаецца адкрытым або тайным галасаваннем. Спосаб галасавання вызначаецца журы перад пачаткам праслухоўвання. У выпадку роўнасці галасоў меркаванне старшыні журы з’яўляецца вызначальным. Рашэнне журы з’яўляецца канчатковым і абскарджанню не падлягае.

Рашэнні экспертнай групы і журы афармляюцца пратаколам. Пратакол падпісваецца ўсімі членамі экспертнай групы і журы.

11. Выдаткі, звязаныя з удзелам у першым і другім этапах адборачных тураў, аплатаюцца ўдзельнікамі самастойна.

“Юрыдычныя тонкасці (elegantia juris)”

Рэальная віртуальнасць: інфармацыя і інаватыка

(Заканчэнне. Пачатак у № 11 за 2009 г.)

Сёння ў нашай сталай рубрыцы “Юрыдычныя тонкасці (elegantia juris)” завяршаем друкаваць матэрыялы Рэспубліканскага семінара “Актуальныя праблемы і перспектывы развіцця публічных цэнтраў прававой інфармацыі”, які адбыўся на базе Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадрў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Яго праблематыка была прысвечана павышэнню ўзроўню прававых ведаў грамадства, выпрацоўцы адзіных падыходаў па аказанні публічнымі бібліятэкамі інфармацыйна-прававых паслуг насельніцтву і вызначэнню накірункаў іх далейшага ўдасканалення.

Праект, які не мае аналагаў

Галоўны спецыяліст аддзела прававога і навукова-метадычнага забеспячэння прававой інфарматызацыі ўпраўлення прававой інфарматызацыі НЦПІ Ала Бардзілоўская прэзентавала на семінары Дзіцячы прававы сайт і тэматычны банк даных прававой інфармацыі “Мир Права”. Гэты праект створаны па ініцыятыве Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь для дзяцей і падлеткаў з мэтай дапамагчы ім атрымаць неабходныя звесткі пра заканадаўства краіны і даць параду аб паводзінах у складанай сітуацыі.

Сайт складаецца з дзвюх частак: гульнівай і інфармацыйнай. У гульнівай адлюстроўваюцца канкрэтныя сітуацыі, з якімі дзіця сутыкаецца ў жыцці. Падказкі для атрымання правільных адказаў змешчаны ў рубрыках інфармацыйнай часткі: “Бібліятэкі”, “Юрыдычная азбука”, “Прававыя лабірынты”, “Падарожжа ў мінулае”, “Беларуская дзяржава і права ў фатаграфіях, малюнках і песнях”...

Як адзначыла А.Бардзілоўская (дарэчы, адзін з распрацоўшчыкаў праекта), гэты сайт па-свойму унікальны і не мае аналагаў на постсавецкай прасторы.

Аналіз сайтаў засведчыў...

Старшы выкладчык кафедры інфармацыйных рэсурсаў факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Любоў Даніленка адзначыла, што ў сучасным грамадстве актуалізуецца значэнне досведу, назапашанага бібліятэкамі ў сферы фарміравання прававой культуры розных катэгорый яе носьбітаў.

Аналіз сайтаў публічных бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь (абласных бібліятэк, гарадскіх і раённых ЦБС, на базе якіх сфарміравана сетка ПЦПІ) паказаў, што найбольш саліднае прадстаўніцтва ў Інтэрнеце на цяперашні час маюць установы Мінскай вобласці. Увогуле ж, старонкі абласных бібліятэк Беларусі з’яўляюцца найбольш структураванымі і ёмістымі крыніцамі інфармацыі аб дзейнасці названых устаноў па фарміраванні прававой культуры грамадства. Варта адзначыць і тое, што спасылкі на электронныя прававыя рэсурсы рэспублікі прадстаўлены на многіх сайтах публічных бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры.

Выкарыстанне вэб-старонак публічных бібліятэк як крыніц інавацыйнага вопыту ў сферы фарміравання прававой культуры грамадства дазваляе выявіць тэндэнцыі ў дадзеным кірунку, некаторыя праблемы і акрэсліць шляхі выкарыстання наяўнай інфармацыі. Акрамя традыцыйных форм работы, сёння распаўсюджаны віртуальныя кніжныя выстаўкі, тэматычныя бібліяграфічныя дапаможнікі і метадычныя матэрыялы. Часам Інтэрнет-рэсурсы бібліятэк прадстаўляюць магчымасць карыстацца паўнатэкставымі версіямі ўласных выданняў. Сельскія філіялы ЦБС таксама маюць вопыт па фарміраванні прававой культуры насельніцтва, прычым досвед названай групы устаноў

культуры можа быць выкарыстаны ў дзейнасці ПЦПІ, што функцыянуюць і ствараюцца ў аграгарадках.

На думку Л.Даніленка, вопыт бібліятэк Беларусі ў фарміраванні прававой культуры грамадства ўяўляе цікавасць для разнастайных накірункаў бібліятэчнай інаватыкі.

Адкрытая інфармацыя

Пра магчымасці сервісаў Віртуальнага цэнтра прававой інфармацыі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі на семінары распавяла загадчык аддзела абслугоўвання афіцыйнымі дакументамі ўстановы Таццяна Драбышэўская. На партале НББ у раздзеле “Інфармацыйныя паслугі” размяшчаюцца чатыры віртуальныя сервісы, электронная даведачная служба “Запытай бібліятэкара”, электронная дастаўка дакументаў, віртуальны цэнтр прававой інфармацыі і віртуальны цэнтр па дзейнасці міжнародных арганізацый “Адкрытая інфармацыя”. Усе яны аб’яднаны свабодным доступам да кантэнту ў розных фарматах і на розных носьбітах, магчымасцямі пераводу з аднаго фармату ў іншы (сканіраванне, раздрукоўка), а таксама — атрымання адказу на любое пытанне ў любы час з любога месца.

НББ з’яўляецца рэспубліканскім навукова-метадычным і вучэбным цэнтрам па маніторынгу і забеспячэнні дзейнасці ПЦПІ, які займаецца, у тым ліку, і назапашваннем прававых інфармацыйных рэсурсаў, незалежна ад віду носьбітаў, забеспячэннем свабоднага доступу грамадзян да дадзенага масіву звестак, выкананнем шэрагу даведак, арганізацыяй навучальных семінараў, “круглых сталоў”, трэнінгаў для работнікаў ПЦПІ з рэгіёнаў, маніторынгам дзейнасці, абагульненнем вопыту і метадычнай падтрымкай праектаў стварэння названых структур.

Для аказання метадычнай, інфармацыйнай і кансультацыйнай дапамогі супрацоўнікам ПЦПІ, а таксама для пашырэння традыцыйнага абслугоўвання, карыстальніку, дзякуючы магчымасцям Інтэрнет-тэхналогій, накіраваны сервіс “Віртуальны цэнтр прававой інфармацыі” (ВЦПІ). Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі ў рамках дадзенага праекта таксама было прынята рашэнне аб аказанні інфармацыйнай падтрымкі ПЦПІ, што выяўлялася б у адказах на складаныя запыты карыстальнікаў па прававой тэматыцы. Зарэгістраваныся ў згаданы раздзеле, адказы наведвальнік зможа атрымліваць як на свой электронны адрас, так і пабачыць яго на сайце НББ. Па словах Т.Драбышэўскай, у ходзе далейшай працы над “Віртуальным цэнтрам прававой інфармацыі” выявілася магчымасць прадстаўляць карыстальнікам не толькі адказы на пытанні, але і іншы карысныя звесткі на партале ўстаноў.

Сёння ВЦПІ ўяўляе з сябе шматузроўневую структуру, якая ўключае некалькі асноўных раздзелаў: зала прававой інфармацыі (яе падраздзелы — “Новыя паступленні”, “Электронныя прававыя рэсурсы”, “Актуальныя тэмы”, “Статыстыка”), афіцыйныя перыядычныя выданні, прававыя Інтэрнет-рэсурсы, прававая інфарматызацыя. Перадумовы ўзнікнення акрэсленай вышэй сістэмы палягаюць у тых зменах, якія адбыліся за апошнія гады ў галіне інфармацыйных тэхналогій і, адпаведна, павысілі патрабаванні карыстальнікаў да кардынальна новых магчымасцей доступу да розных крыніц інфармацыі.

І яшчэ. Статыстыка зваротаў да ВЦПІ, які з’явіўся на партале НББ у лютым 2008-га, сведчыць: колькасць наведвальнікаў з 81 краіны свету складала 40,5 тыс. карыстальнікаў, колькасць прагледжаных старонак перавысіла 92 тысячы.

Сярод выніковых палажэнняў на семінары было адзначана, у прыватнасці, і імкненне сельскіх бібліятэк выйсці на больш высокі ўзровень прадстаўлення прававой інфармацыі сваім карыстальнікам. Падкрэслена ў якасці агульнай тэндэнцыі садзейняе ПЦПІ публічных бібліятэк стварэнню ўмоў для прававой асветы і павышэння прававой культуры грамадства.

У гэтым нумары “Культура” зноў звяртаецца да тэмы рэканструкцыі Навагрудскага замка і правядзення Рэспубліканскай грашоварэчывай латарэі “Скарбніца”. Такая цікавасць з боку нашай газеты зусім не выпадковая. Зноў і зноў паўтараем: увага да помнікаў мінуўшчыны, іх зберажэння ды аднаўлення была і застаецца адным з прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі ў галіне культуры. З’яўляецца яна і адным з вядучых накірункаў на палосах “К”.

На гэтым тыдні нашы журналісты даследавалі пытанне наконт продажу білетаў “Скарбніцы” з розных ракурсаў і прыйшлі да высновы: праблем у рэалізацыі латарэі наспела нямала. І найпершыя з іх — рэклама і саміх білетаў, і ўласна аднаўлення Навагрудскага замка. А таксама піар, піар і яшчэ раз піар самога Навагрудка...

Неаднойчы мы пісалі: набыўшы адзін білет “Скарбніцы”, вы дадаяце дзве цагліны для рэканструкцыі замка. Часу да розыгрышу тыражу засталася не так ужо і шмат. Таму пара запытацца: “А вы ўклалі свае дзве цагліны ў падмурак будучыні?”

Што ж, пагадзіцеся, перад намі сёння — прыклад ні больш ні менш як агульнаацыянальнай кампаніі. Падтрымаць яе, на нашу думку, — абавязак кожнага.

А піара пакуль не стае

Выдадзена 36 тысяч білетаў “Скарбніцы”. Як рэалізоўваецца тыраж у абласцях? Не шмат лепш, чым у сталіцы. І ёсць таму шэраг канкрэтных прычын. Мы пацікавіліся сітуацыяй з распаўсюджваннем білетаў у шэрагу абласцей Беларусі.

Менш за 10 працэнтаў

Сярод распаўсюджвальнікаў-перадавікоў Віцебшчыны, неаспрэчна, знаходзіцца ўпраўленне культуры Віцебскага аблвыканкама. З’ява цалкам заканамерная: работнікам сферы не патрэбна тлумачыць пра важнасць акцыі, вынікі якой найпрост паўплываюць на ўзнаўленне Навагрудскага замка. Па словах галоўнага бухгалтара абласнога ўпраўлення культуры Людмілы Ермашкевіч, усе 630 латарэйных білетаў, даведзеныя для рэалізацыі, разышліся па аддзелах культуры Віцебшчыны.

А вось праз філіялы “Беларусбанка” ў вобласці “Скарбніца” распаўсюджваецца як мокрае гарыць. З дзвюх тысяч чатырохсот білетаў прададзены толькі 221 (!). Начальнік аддзела рознічнага бізнесу філіяла № 200 Віцебскага абласнога ўпраўлення “Беларусбанка” Галіна Шумарава ўпэўнена, што такія унікальныя па культурным мэтавым прызначэнні тыражы трэба і рэкламаваць адпаведна. Невялічкай прэзентацыйнай афішкай, разасланай па пунктах рэалізацыі, тут вядома не абыйсціся.

Рэдакцыя цалкам пагаджаецца з пазіцыяй спецыяліста. Унікальная “Скарбніца” вымагае унікальнага піару. А яго ні па радыё, ні па тэлебачанні няма...

Між тым, мяркуючы па апытаннях, людзі на Беларусі не надта ведаюць не толькі пра “Скарбніцу”, але і пра сам Навагрудскі замак. Выснова адзіная: без рэкламы грашоварэчыва латарэі проста не акупляюцца...

Праз “Віцебскаблсаюздруку”, як паведаміла “К” старшы касір прадпрыемства Лілія Ляпёхіна, “Скарбніца” ўвогуле не распаўсюджваецца. 750 білетаў латарэі, па словах спецыяліста Віцебскага аддзела РУП “Беларускі латарэй” Анатоля Цітова, знаходзяцца ў распаўсюджвальнікаў. “Але, як правіла, — дадае ён, — 40-50 працэнтаў грашоварэчывых латарэй так і застаюцца непрададзенымі”. Маўляў, рэкламы — няма, розыгрыш — нецікавы, бо не транспіруецца ў тэлеэфіры, не мае ніякай тэатралізацыі.

Па ўстановах абласнога цэнтра

Па словах начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатоля Сінкаўца, упраўленню неабходна рэалізаваць больш за 600 білетаў “Скарбніцы”. Латарэя распаўсюджваецца па ўстановах культуры абласнога цэнтра.

Свае “латарэйныя” планы — і ў аддзелаў культуры па рэгіёнах Магілёўшчыны. Як паведамляе “К” начальнік аддзела культуры Шклоўскага райвыканкама Галіна Валозіна, гады два таму загадчык Дома-музея Пятра Алейнікава выйграла дзякуючы аднаму з папярэдніх тыражоў “Скарбніцы” халадзільнік. Маўляў, рэклама — больш чым дзейсная, таму білеты ў аддзеле не залежваюцца.

Каму апошні білецік?

Наш спецыяльны карэспандэнт Юрый Чарнякевіч, які знаходзіўся ў камандзіроўцы ў Гродне, паведаміў з горада над Нёманам: — 18 сакавіка ў пошуках латарэй “Скарбніца” я прайшоўся па праспекце Касманаўтаў. У двух кіёсках “Белсаюздрука” білетаў не аказалася, бо яны сюды папросту не паступалі. Трэці кіёск прапанаваў толькі адзін білет. Прадаўшыца паведаміла, што лжыць гэтая латарэя аж два тыдні, бо пакупнікі цікавяцца: “Ці можна ў “Скарбніцы” выйграць кватэру ці легкавік?”, а яна сама, маўляў, адказ на гэтае пытанне не ведае. Вось і не ідзе продаж. У наступным, чацвёртым, кіёску “Белсаюздруку” мне паведамілі, што “Скарбніцы” няма, а білет, між тым, на вітрыне быў. Пабыўаў і ў двух аддзяленнях “Беларусбанка”: у адным на продаж было 60 білетаў, у другім — 70, а рэалізавалі з іх, адпаведна, 5 і 10.

Нічога, на дзіва, не ведалі пра “Скарбніцу” і вулічныя распаўсюджвальнікі “Беларускіх латарэй”...

Чарговы тыраж — пад чарговы фэст

Начальнік аддзела культуры Навагрудскага райвыканкама Аляксандр Карачан паведамляе “К”, што 600-годдзе Грунвальдскай бітвы горад адзначыць пад час V Фэстывалу сярэднявечнай культуры. Дарэчы, менавіта гэтае адметнае мерапрыемства можа стаць натуральнай нагодай для актыўнага распаўсюджвання чарговага тыражу “Скарбніцы”, скіраванага на падтрымку і развіццё замка ў Навагрудку.

Аляксандр Карачан нагадвае чытачам “К”, што пры аддзеле культуры Навагрудскага райвыканкама дзейнічае пазабюджэтны спецрачунак: 3632000001310 АСБ “Беларусбанк”, код — 698, прыліпка — “На рэканструкцыю Навагрудскага замка”.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ

Кавалачкі аўтэнтычнай цэгля з муру Навагрудскага замка.

Акцыя "К"

Выйграць бы экскурсію

Літаральна месяц застаўся да розыгрышу латарэі "Скарбніца". Журналісты "К" вырашылі пацікавіцца, ці карыстаецца попытам гэтая латарэя ў пунктах продажу. Разам са студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, якія па нашай просьбе і са згоды рэктара ўстановы адукацыі Барыса Святлова далучыліся да акцыі газеты, мы наведалі пункты распаўсюджвання РУП "Беларускія латарэі" ў пераходзе станцыі метро "Інстытут культуры" і на верхнім узроўні ГЦ "Сталіца".

Па словах аднаго з прадаўцоў, "Скарбніца", як і іншыя грашова-рэчавыя латарэі, цікавіць збольшага пэўную катэгорыю грамадства — людзей сталага ўзросту. Больш хутка ў пункце разыходзяцца імгненныя ды штотыднёвыя латарэі. Але сустракаюцца аматары "Скарбніцы" і сярод маладзейшай аўдыторыі. Як адзначылі распаўсюджвальнікі "Беларускіх латарэй", звычайна "Скарбніцу" купляюць у падарунак, у тым ліку — моладзь.

Нам гэтая ідэя падалася цікавай, і мы вырашылі правесці яе слушнасьць. У выніку актыўнай рэкламнай акцыі "К", праведзенай карэспандэнтамі газеты, і расповеду пра тое, што прыбытак ад латарэі пойдзе на аднаўленне такой знакавай для Беларусі гістарычнай каштоўнасці, як Навагрудскі замак, студэнты адной са сталічных ВНУ адразу ж набылі пару білетаў латарэі на дзень нараджэння сваёй сяброўцы. Больш за тое: яны выказалі жаданне асабіста наведаць Навагрудак, магчыма, нават паўдзельнічаць у рэстаўрацыі замка ў якасці валанцёраў.

Другая акалічнасць, якая выявілася пад час нашых кантактаў з патэнцыйнымі пакупніцкімі латарэйных білетаў: многія з іх не вылучаюць "Скарбніцу" з шэрагу іншых грашова-рэчавых латарэй. Магчыма, таму, што выйгрыш у яе — даволі "тыповы". "Вось каб мне прапанавалі ў якасці выйгрышу, прыкладам, экскурсію па самім замку, выхадныя ў аграарэгіён Навагрудчыны або што-небудзь падобнае, але адрознае ад астатніх латарэй, я, пэўна, больш пільна прыгледзеўся б менавіта да "Скарбніцы", — зазначыў адзін з тых, каго наш расповед зацікавіў.

Многія ж і проста не ведалі пра той факт, што частка грошай ад "Скарбніцы" пойдзе на справу рэканструкцыі, і пакідалі нас з задумнымым: "Цікава, а куды ж ідуць прыбыткі ад іншых латарэй?.."

Мінімум укладанняў — максімум аддачы

Пра рэкламнае забеспячэнне 19-га тыражу латарэі "Скарбніца" распавядае чытачам "К" намеснік начальніка аддзела маркетынгу РУП "Беларускія латарэі" Святлана КАРЖАМАНАВА:

— Нагадаю, што наша арганізацыя пры актыўным удзеле прадстаўнікоў Міністэрства культуры спрацавала праграму рэкламных мерапрыемстваў, скіраваных на выніковую рэалізацыю культурнай акцыі па рэканструкцыі Навагрудскага замка.

Для гэтага, натуральна, зацверджаны пэўны бюджэт. Не магу не падкрэсліць выключна важную акалічнасць: чым менш гэтая рэклама будзе каштаваць, тым больш грошай мы займеем на ўзнаўленне замка ў Навагрудку. Робім справу, не забываючыся на гэтую "прапорцыю".

Ужо выпушчана і выкарыстоўваецца ў пунктах латарэйных рэалізацый "агітацыйна-выхаваўчая" афіша, што тлумачыць пакупніку сэнс акцыі, зыніцыяванай Міністэр-

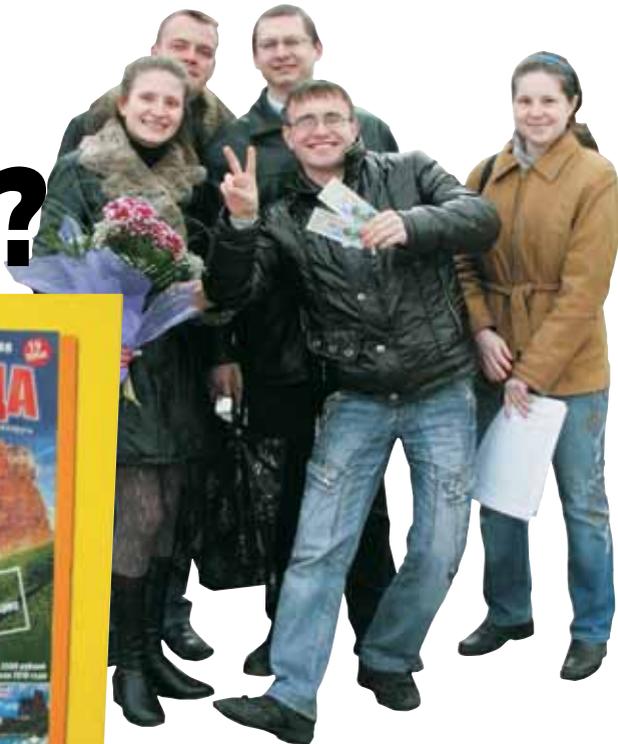
ствам культуры. Наклад гэтай лістоўкі — каля трох тысяч асобнікаў.

На пачатку красавіка (а, як паказвае практыка, менавіта за паўмесяца да розыгрышу і павялічваецца пакупніцкая актыўнасць) адпаведная рэклама з'явіцца ў метро. Па тэлебачанні будзе дэманстравацца рэкламны ролік: застаўка з адлюстраваннем білета, на гэтым фоне — дыктарскі расповед пра высакародныя мэты, на якія выкарыстоўваюцца грошы пакупнікоў "Скарбніцы", і пра характар выйгрышу.

Розыгрыш — працэдура рэгламентаваная і нязменная, даўно адпрацаваная і ўзаконеная нарматыўнымі дакументамі. Словам, шоу тут не атрымаецца. А вось на папярэднім этапе выдатна спрацуе любая рэкламная ініцыятыва ўсіх творчых структур, падпарадкаваных Міністэрству культуры. Уяўляецца, якой маштабнай і яркай можа стаць гэтая акцыя?!

Мы гатовы да вельмі цеснага супрацоўніцтва з раёнамі Беларусі па піары высакароднага праекта. Урэшце, гэтая беларуская нацыянальная традыцыя — рабіць важную для краіны справу талакой.

ЦІ СЫГРАЕ СТАЎКА НА "ТЭОРЫЮ АКТЫЎНАСЦІ"?

Пасля нашага расповеду пра замак студэнты адной з ВНУ набылі білеты латарэі "Скарбніца".

"К" пільна сочыць за тым, як адбываецца рэалізацыя "Скарбніца". Напярэдадні выхаду чарговага нумара газеты наш карэспандэнт наведаў дзесяць сталічных пунктаў продажу латарэі "Скарбніца", сярод якіх — аддзяленні "Беларусбанка", кіёскі "Белсаюздруку", а таксама распаўсюджвальнікі РУП "Беларускія латарэі".

Эфект адной афішы

У палове з наведаных пунктаў латарэйных білетаў "Скарбніца" не было ўвогуле. Не, іх не "размялі" пакупнікі, ахвотныя дапамагчы аднаўленню гістарычнай каштоўнасці: білеты проста не паступалі ў продаж і, па словах, прадаўцоў, не паступяць. А вось у адным з кіёскаў "Белсаюздруку" прадаўшыца паведаміла, што ўсе білеты гэтай латарэі прададзены, і трэба заказваць яшчэ. Маўляў, попыт ёсць — і неblaгі.

Яшчэ чатыры пункты продажу, хоць і мелі ў наяўнасці білеты "Скарбніцы", але пыхваліца тым, што яны карыстаюцца попытам, не змаглі: у адным з гэтых кіёскаў амаль за месяц не набылі ніводнага. "У нас яшчэ не было выпадку, каб куплялі гэтую латарэю, — распавядае прадаўшыца. — Яна ў нас павісіць-павісіць, і мы здаём на зварот".

"Бяруць вельмі рэдка, — прызнаецца распаўсюджвальнік латарэй у падземным пераходзе. — У асноўным — пенсіянеры. Моладзь нават і не цікавіцца".

Супрацоўнікі "Беларусбанка" больш актыўна рэкламуюць-прапануюць "Скарбніцу". "Некаторыя кліенты цікавяцца самі: маўляў, што гэта за новая "латарэя з замкам"? — распавядае супрацоўнік аддзялення банка. — Да мяне асабіста падыходзіла адна бабуля. Але ў асноўным набыць "Скарбніцу" прапануюць касіры".

Як тут зноў не згадаць пра рэкламу? Скажам, афіша, якая паведаміла пра новую латарэю з "высакароднай" мэтай, была толькі ля аднаго з сямі банкаўскіх акенцаў — і, да таго ж, адна на ўсе дзесяць наведаных пунктаў продажу...

Кансервацыя магчымая ўжо сёлета

Начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігар Чарняўскі паведамляе "К", што 17 сакавіка адбылося пасяджэнне Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады. Яе члены ўхвалілі канцэпцыю кансервацыі Навагрудскага замка.

Як падкрэсліў Ігар Чарняўскі, сёлета, пасля складання адпаведнай праектнай дакумента-

цыі, можна прыступаць да папярэдніх работ па наступнай кансервацыі навагрудскіх мураў. Навуковы кіраўнік работ на аб'екце Сяргей Друшчыц мяркуе, што ў перспектыве магчыма стварыць музейную экспазіцыю ў падвальнай частцы замка. Цэглу для ўзнаўлення замкавых сценаў мяркуецца вырабляць у Беларусі.

На рэканструкцыю замка спатрэбіцца каля 5 гадоў. Як паведамляе Ігар Чарняўскі, на работы з рэспубліканскага бюджэту выдаткавана 41,5 мільёна рублёў, а ад тыражоў "Скарбніцы" плануецца атрымаць больш за 60 мільёнаў.

Замак не паказвалі...

Мы вырашылі даведацца, ці звярталі ўвагу айчынныя тэлеканалы на стан Навагрудскага замка і новыя крокі на шляху да яго рэканструкцыі.

Супрацоўніца архіва Агенцтва тэлевізійных навін Белтэлерадыёкампаніі знайшла адзін сюжэт, прысвечаны Рыцарскаму турніру ля сцен помніка, але датаваны ён 2004-м годам... На жаль, новых матэрыялаў не знайшлі.

Галоўны дырэктар галоўнай дырэкцыі тэлеканала "ЛАД" Сяргей Кухто адзначыў, што ніхто з супрацоўнікаў не займаўся дадзенай

тэмай, аднак заўважыў: "Пра латарэю чую ўпершыню, але гэтая акцыя падаецца мне добрай ідэяй. Выдатна, што арганізавала яе Міністэрства культуры краіны, і рэканструкцыя замка нарэшце зрушыцца з мёртвай кропкі. Мы з задавальненнем распавядзем пра такую карысную справу ў адной з праграм нашага тэлеканала, каб надаць акцыі рэзананс".

У прэс-службе АНТ карэспандэнту "К" паведамілі, што пра замак апошнім часам сюжэтаў і праграм не рабілі. У аддзеле навін СТБ таксама ніхто не ўспомніў пра інфармацыю на гэты конт.

Працяг дыскусіі

У чарговай “серыі” дыскусіі “К” аб стане і перспектывах сучаснай беларускай драматургіі, нягледзячы на ўсю “філасафічнасць” пытання адносна яе ўзроўню і якасці, мы не стамляемся высвятляць у нашых рэжысёраў: што ж патрэбна зрабіць для таго, каб яна з’явілася на айчынай сцэне? Сёння сваю версію “выхаду ў свет” для айчынных драматургаў агучвае галоўны рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага Сяргей КАВАЛЬЧЫК і робіць гэта акурат напярэдадні сваёй прэм’еры ў Рускім тэатры — спектакля “Пане Каханку” па п’есе сучаснага беларускага драматурга Андрэя Курэйчыка.

Сяргей КАВАЛЬЧЫК, галоўны рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага

Калі адкрываюцца “ўнутраныя вароты”?

— На старонках “К” ты неаднойчы выказваўся адносна свайго стаўлення да беларускай драматургіі. Таму спытаюся я хачу цябе пра тое, чаму ў нас да гэтага часу не аджыў той парадокс, што яны, сучасныя п’есы, нібыта ёсць, але, у той жа час, іх нібыта і няма?

— Мая маці, чалавек тэатральны, і па сёння пытаецца: “Як ты ўмудрыўся паставіць “Адвечную песню”? Што ты “такога” ў ёй знайшоў?” А ў мяне атрымаўся надрэнны спектакль. І гэтае пытанне можна аднесці да ўсёй беларускай драматургіі: справа не ў тым, дрэнная яна ці добрая, а ў тым, наколькі творца запальваецца, прачытаўшы тую ці іншую п’есу, і што ён знаходзіць у ёй для сябе. Гэта ўжо залежыць, на мой погляд, ад ідэй творцы: калі ў яго ёсць жаданне сказаць штосьці ў нацыянальным праекце пра сённяшняе жыццё сучаснага беларуса, тады, упэўнены, няма іншай лепшай драматургіі, чым айчынная. Проста, трэба знайсці “сваю” п’есу. І калі рэжысёры кажуць, што ў нас няма добрай драматургіі, я лічу, што ў іх проста фантазія на беларускія п’есы не спрацоўвае.

— Ці ж так бывае, што на Гогаля з Шэкспірам фантазія “спрацоўвае”, а на беларускія п’есы — не?

— Мне думаецца, у кожнага творцы ўнікае момант, калі хочацца выказацца для свайго народа. І якую б добрую п’есу ты ні ўзяў, ніколі нішто не зачэпіць больш, чым беларуская драматургія: існуе нейкі няўлоўны “набор пачуццяў беларускага характару”, якія мы адчуваем на падсвядомым узроўні. Вось у свой час я знайшоў п’есу Андрэя Курэйчыка “Выканаўца жаданняў” — і яна да сённяшняга дня ідзе на сцэне і збірае гледачоў.

— І якая тут нацыянальная ідэя? Гэта ж “прататып” “Любовь-морковь”.

— Ды пра “Любовь-морковь” усе ўжо даўно забыліся! І потым, п’еса першапачаткова пісалася менавіта пра беларусаў і з улікам нашых рэалій. Гэта ўжо потым, у кінаверсіі, Гоша Куцэнка з Крэсцінай

Арбакітэ “выкруцілі” яе на маскоўскі гламур. Ды ўся гісторыя тэатра будавалася на сучаснай драматургіі: не было б Чэхава з Горкім — не было б і МХАТа, не выехалі б яны на адным Шэкспіры з Ібсенам.

Мой варыянт такі: ужо другі спектакль я ствараю шляхам замаўлення канкрэтнаму аўтару канкрэтнай п’есы. Першы вопыт — “Шлях у Царград” — праца з сербскім драматургам Зоранам Косцічам, якому я прапанаваў напісаць п’есу пра сучаснага беларуса і пра тое, як яго ўспрымаюць у Еўропе. Атрымаўся цікавы праект. Цяпер у новым спектаклі “Пане Каханку”, карыстаючыся гістарычнымі фактамі, я таксама паспрабую разам з драматургам закрануць сучасныя пытанні. У прыватнасці, усведамленне таго факта, што мы — горды і самастойны народ.

Я зразумеў: неабходна правакаваць з’яўленне п’ес. Таму што пра беларускіх драматургаў так і хочацца сказаць ленінскай фразай: “Страшно далеки они от народа”. У дадзеным выпадку — ад тэатра. Нярэдка адкрываю п’есу і ўжо з першых старонак разумею, што не хачу яе чытаць.

— Чаму?

— Таму што гэта “недароблены Розаў, недаўцямлены Рошчын”. П’еса павінна інтрыгаваць з самага пачатку, а драматург часта забывае пра тое, што ён стварае спектакль. Калі чытаеш гогалеўскія рэмаркі для акцёраў, ужо цягне ставіць спектакль, яшчэ не пазнаёміўшыся з самай п’есай.

— Ты хочаш, каб п’эўная вобразнасць узнікала ўжо ў пераліку дзейных асоб? Але ці ж не рэжысёрская гэта задача — ствараць вобразнасць спектакля?

— Рэжысёр — другасны, бо ідэю дае драматург. Не было б задумы “Гамлета” ў галаве ў Шэкспіра — не было б і спектакляў. А так з’явілася п’еса, і ўсё тэатральнае свет воль ужо не адно стагоддзе не можа “наставіцца”.

Пад час апошняй “Панарамы” вельмі востра адчуў на “Сне ў летнюю ноч” Аскараса Каршунова, што бачу, як падзяляецца дзея: ча-

го хоча на сцэне драматург, чаго — рэжысёр, а чаго — акцёры. І гэта было так, нібыта перада мной на прапаратарскім сталі ляжалі асобныя часткі некалі цэлага цэла. Я бачыў нямала правалаў, у тым ліку вядомых майстроў, калі яны спрабавалі ісці ўразрэз з аўтарам, прапаноўваючы часам вельмі цікавую рэжысёрскую ідэю. Але ў фінале ў іх не сыходзіліся канцы з канцамі: аўтар не пускаў! Перакананы: рэжысёр павінен знаходзіць сваю ідэю, “выцягваючы” яе з аўтара. І калі мы бяром да пастаноўкі беларускую п’есу сучаснага творцы, амаль пачынаем з таго, што спрабуем яе перарабляць, матывуючы гэта яе недасканаласцю. А можа, варта паслухаць аўтара, удумца, што ён хоча сказаць, паспрабаваць зразумець яго ў гэтай форме? Калі ж ты не можаш як рэжысёр злучыць ланцужок падзей у скразное дзеянне і пачынаеш “дагісваць” за драматурга, трэба проста ствараць уласныя п’есы, як гэта робяць у Расіі Іван Вырыпаеў, Яўгеній Грышкавец... Ётак жа, як многія кінарэжысёры, што з’яўляюцца сёння і сцэнарыйстамі.

Сарамае галоўнае — нельга ставіцца да беларускіх п’ес як да п’ес “мясцовых аўтараў”: гэта адразу іх “забівае”, і атрымліваюцца шэрыя, нікому не цікавыя пастаноўкі. І ніякі абавязковы працэнт не дапаможа...

— Дарэчы, а які рэальны працэнт беларускіх аўтараў у рэпертуарнай афішы можа прысутнічаць для таго, каб глядач мог яго “пераварыць”?

— Па-рознаму. У Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі, калі не памыляюся, — 80 працэнтаў. Але там зала — маленькая, і гэта цалкам магчыма. А вось ці можна такую залу, як у нас — на 600 месцаў, — трыццаць разоў на месяц сабраць на беларускіх драматургаў — не ведаю. Людзі бачыць у афішы знаёмыя прозвішчы — Шэкспір, Астроўскі — на іх і ідуць.

— А чаму б не паспрабаваць раскруціць беларускіх аўтараў, каб па ўзроўні пазнавальнасці яны былі нароўні з тымі ж Шэкспірам і Астроўскім?

— У нас, між іншым, такі прыклад ёсць: Аляксей Дудароў. Колькі ягоных п’ес у афішы Купалаўскага тэатра — і гледачы ідуць. Але гэта — Дудароў, і ён адзіны!

— Хто ж замінае іншым сучасным драматургам пісаць і пазіцыянаваць у сучасным мастацтве так, як гэта робіць ён?

— Калі атрымліваецца — гэта вельмі добра. І — смялей трэба быць.

А можа, драматургам паспрабаваць настройвацца на тое, што першапачаткова існуе п’эўная сцэнічная ідэя, якую неабходна знайсці ў тэатры і разам з ім, і толькі потым, пры агульных “энергетычных пазіцыях”, пачынаць пісаць п’есу?

мі заліцца. Не хапае вострых эмоцый, чыстых сюжэтаў, зробленых дакладна і ў развіцці ад пачатку да канца. Скажам, каб сюжэт працаваў не толькі на знешнім узроўні, а каб побач з ім ішло ўнутранае развіццё і дзеянне, і саміх персанжаў. Але гэта — ювелірнае драматургічнае майстэрства. Сённяшняй літаратуры, якая прэтэндуе называцца драматургіяй, вельмі часта не хапае менавіта тэатральнасці. Акцёр у мяне першым чынам пытаецца: “А што я ў гэтай сцэне і ў гэтай ролі ўвогуле буду рабіць?” Бо іграць адзін сюжэт і проста прагаворваць тэкст не цікава ні яму, ні гледачу. Наша драматургія вельмі рэдка вызнача-

якасць мэтазгодны ў тэатры ў дачыненні да сучаснай драматургіі?

— Правяду паралелі з беларускай музыкай, якой напаяўся 75 працэнтаў радыёэфіру. Слухаю я яе, разумею, што і колькасць павялічылася, і якасць выйшла на сусветныя стандарты: кажу пра музычныя інструменты, добрую гуказапісваючую апаратуру. Урэшце, і ноты адны і тыя ж спяваем, і галасы гучаць падобным чынам: усё ёсць — музыкі няма. Хаця час ад часу з’яўляюцца песні, за якія не сорамна, але такой, як некалі была “Малінаўка”, — не адшукаць. І хаця мне асабіста яна не падабаецца,

— Або яшчэ лепш: увесці драматургаў у штат тэатраў...

— А гэта быў бы цікавы эксперымент. Для пачатку, як варыянт, — паспрабаваць на адным тэатры. Каб Міністэрства культуры выдзеліла штатную адзінку драматурга, які б працаваў у канкрэтным тэатры і ствараў п’есы на заказ, а тэатр быў абавязаны хача б раз на два гады ставіць гэтыя яго творы.

— Думаю, тут ёсць момант унутранага канфлікту. З аднаго боку, праца ў штаце дзяржаўнай установы прадугледжвае рэгулярную выдачу п’эўнага “прадукту”. А гэта вельмі часта ўступае ў супярэчнасць з уяўленнямі саміх аўтараў адносна таго, што драматургія — гэта творчасць...

— Калі так ставіць пытанне, атрымліваецца, што работа рэжысёра ў штаце — гэта не творчасць? А гэта якраз сумесь творчасці і вытворчасці, і нікуды ад гэтага не падзенешся: да рэпетыцыі і пасля яе я займаюся творчасцю — прыдумваю спектакль, а на рэпетыцыі — увасабляю ўласныя прыдумкі, спалучаючы іх з акцёрскім бачаннем матэрыялу.

— Раскажы, чаго асабіста табе як рэжысёру не хапае ў сучаснай беларускай драматургіі?

— Напрыклад, не хапае камедыі, але такой, каб жываты можна было падарваць. Не хапае трагедыі, але такой, каб гаручымі слязь-

еца дакладным, грамадн пабудаваным тэатральным канфліктам. Нашмат часцей у ёй адбываюцца лабавыя, фармальныя сутыкненні на ўзроўні моўных сварак і перабрэхуў. Унутраных жа супярэчнасцей, сур’ёзных, вялікіх, замышаных на жарсцях і абгрунтаваных прапануемых абставінах, на гісторыі, у якую я магу паверыць, днём з агнём не адшукаеш.

— Нягледзячы на п’эўную рытарычнасць, я ўсё ж запытаю ў цябе: што ж можна і патрэбна зрабіць для таго, каб нашы драматургі не былі такімі “далёкімі ад тэатра”?

— Гэта цяжкі крыж сучаснай драматургіі ў любой краіне: яна мусіць заваяваць тэатр. Яна павінна быць настолькі пераканаўчай, каб тэатр не меў шанцаў адмовіцца ад падобнай прапановы.

— Наколькі дыялектычны закон пераходу колькасці ў

не магу адмаўляць таго факта, што ў свой час яна была ўсенародна любімай. Такая ж сітуацыя — і з драматургіяй: ёсць феномен усенародна любімых п’ес, але іх — адзінкі.

— І ўсё ж, калі вярнуцца да пытанняў “Хто вінаваты?” і “Што рабіць?”..

— Я думаю, варта пачынаць з прафесійнай падрыхтоўкі ў ВНУ і яе прынцыповай карэкціроўкі. Калі мы пачнём выходзіць рэжысёраў на раскрыцці ў спектаклі аўтара і яго думкі, а не на пошуку яркіх і вобразных прыёмаў, тады ў іх не будзе першапачатковага адмаўлення драматургічнага матэрыялу. І як толькі адкрываюцца “ўнутраныя вароты”, тады адразу ж з’явіцца і цікавыя ідэі “звонку” — ад нашых беларускіх драматургаў.

Таццяна КОМАНОВА
Фота Юрыя ІВАНОВА

Рэзюмэ візаві

Хочаш зрабіць нешта найлепшым чынам — зрабі сам. Гэты тэзіс канвердзіў і наш сённяшні суразмоўца. У першую чаргу — сваёй пазіцыяй “ініцыявання” з’яўлення новых беларускіх п’ес. Ужо чуо крытычна настроеныя галасы: маўляў, добра яму казаць і рабіць так, седзячы ў сталіцы і працуючы ў нацыянальным тэатры, — і драматургі пад бокам, і фінансавыя магчымасці іншыя, чым у рэгіёнах. А што рабіць тэатрам, якія не могуць дазволіць сабе “замахнуцца” на нацыянальны праект? Адкажу. Найперш — перастаць паводзіць сябе, як бедныя родзічы, і паспрабаваць быць крыху смялейшымі. Думаю, не памыляюся, калі скажу, што нашы драматургі, не спешчыя ўвагай тэатраў, з інтарэсам прымуць канкрэтныя прапановы ад рэжысёраў, не зважаючы на “геаграфію” таго ці іншага тэатра. І на паверку справа акажацца зусім не ў ганарарах, якія, маўляў, тыя “заломяць”, — драматургі, як і ўсе іншыя людзі, ведаюць і разумеюць тэатральныя рэаліі сённяшняга дня. Баюся, што ў значнай колькасці выпадкаў галоўным “тормазам” акажацца няўменне саміх рэжысёраў дакладна сфармуляваць уласную грамадзянскую пазіцыю і тую думку, якую яны жадаюць данесці да гледачоў праз свой спектакль. І гэтую няпэўнасць, натуральна, лягчэй і прасцей “замаскіраваць” любоўю да класікі, што “праверана стагоддзямі” і апрыйеры мусіць быць актуальна ва ўсе часы. Вось толькі як жа быць з формулай, згодна з якой менавіта попыт нараджае прапанову?

Т.К.

РЭСПУБЛІКАНСКІ
КОНКУРС
МАЛАДЫХ ТАЛЕНТАЎ

ЗОРКА
ўзышла над
БЕЛАРУССІЮ

ГРОДЗЕНШЧЫНА

«НЁМАН У «ЗОРНЫМ» СТЫЛІ

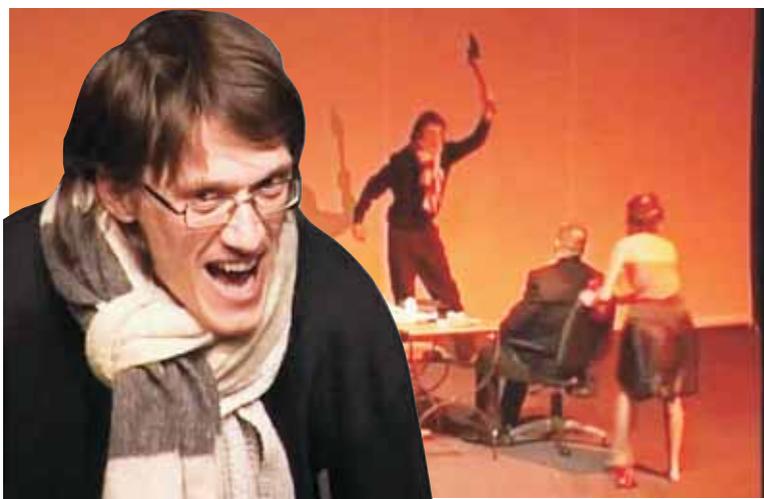
Фота
Андрэя СПРЫНЧАНА

Ну калі такое было, каб опера нашага кампазітара атрымала адразу тры розныя пастаноўкі? Ды не проста ў розных гарадах (так было з “Матухнай Кураж”, увасобленай у Каўнасе, Кішынёве і Якуціі), а выключна ў сталічных: адна сцэнічная версія — у Маскве, а яшчэ дзве (адразу дзве прынцыпова адрозныя!) — у Мінску. Справакавала такую сітуацыю 200-годдзе з дня нараджэння А.Чэхава, і мы павінны быць удзячны рускаму класіку ўжо за саму сітуацыю мастацкага плюралізму, што склалася вакол яго па-музычнаму прачытання “Юбілею”.

Раскоша і эксперымент

Хто перамог у спаборніцтве “Юбілеяў”?

Замовіў гэтую оперу фестываль у Швейцарыі, дзе ў 2001 г. адбылася яе сусветная прэм’ера — у пастаноўцы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі. Цяпер спектакль быў адноўлены — усё з тым жа зорным складам салістаў. А некалькімі днямі раней Ганна Маторная, якая сёлета заканчвае навучанне ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі па класе рэжысуры, падрыхтавала для праекта “Чешов XXI” на сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі сваю маладзёжную версію.

Оперы ўсе ўзросці падуладныя

“Юбілей” у Вялікім пацвердзіў: тэатр і музыка — мастацтва жывое, двух аднолькавых выкананняў не бывае. Гэтым разам дырыжор Вячаслаў Воліч, здавалася, пераўзыходзіў сабе самога. Яго спакойнае, “разважлівае” вядзенне спектакля дазваляла “ўзважыць” кожную фразу, каб пераканана: любяча з іх — папраўдзе на вагу золата. Упершыню ў пастаноўцы аказаўся падкрэслены прыём паралельнага дзеяння, “расшыфраваны” кампазітарам С.Картэсам і лібрэтыстам У.Халіпам у псіхалагічна тонкай драматургіі А.Чэхава. Спачатку старшыня Праўлення Шыпучын (Алег Мельніцаў) і бухгалтар Хірын (Эдуард Пелагайчанка) нібыта вядуць нябачную “дуэль”, па чарзе, літаральна “ў стык” ці з дапамогай кіношнага прыёму “наплыву” выказваючы абсалютна супрацьлеглыя меркаванні, але на аднолькавыя тэмы: пра святкаванні, пра жанчын. З’яўдаецца такіх “праціўнікаў” можа хіба іх агульны вораг. Спачатку гэтую ролю быццам “прымервае” на сябе гаварка жонка Шыпучына (Тацяна Трацяк). Але на змену “ўнутранаму ворагу” з’яўляецца бяспройгрышы варыянт — “вораг знешні”: прасіцелька Мярчуткіна (Наталля Руднева), якая яднае супраць сябе ўжо ўсю тройцу.

Усе выканаўцы былі настолькі на сваім месцы, што, здавалася, не толькі кампазітар, але і сам Чэхаў разлічваў свой твор акурат на іх. А для Эдуарда Пелагайчанкі, пры ўсёй безлічы праспяваных ім тэнарных партый, гэты “мілы

мой бухгалтар”, які працуе над справаздачай, стаўся ледзь не бенефіснай роляй. Бо на ўдалы вобраз працаголіка ўплывала кожная дробязь — і ў самім абліччы артыста, які валодае талентам пераўвасаблення, і, вядома, у ягоным голасе. Дарэчы, многія салісты выйшлі на сцэну ў той вечар пасля доўгага перапынку, але, пагадзіўшыся “паюбілеіць”, яны выклікалі не настальгію, а толькі шчыры гонар і нават крыху зайздрасць, бо спявала “старая гвардыя” так, што дала б фору многім маладым.

Ды і моладзь, падкрэслім, не была пакрыўджана, выступіўшы ў тэатрылізаваным юбілейным канцэрте кампазітара. Гучалі там і фрагменты з яго іншых опер. Лепшыя канцэртмайстры тэатра рабілі ўсё магчымае і нават немагчымае, каб “ператварыць” свой раяль у аркестр, як гэта цудоўна ўдаецца ім у іншых творах. Але гэтым разам “замена” аказалася зусім нераўнацэннай, даказаўшы непераўзыходнае майстэрства тэмбрава-драматургічнага мыслення аўтара.

Чытанне “пра выспяванне”

Маладзёжна-эксперыментальны варыянт пастаноўкі “Юбілею” атрымалі найперш, новае жанравае азначэнне: “трагікамічнае праЧЫТАННЕ або камірагічнае праСПЯВАННЕ” оперы. На спектакль былі затрачаны мінімальныя грашовыя сродкі — і максімум фантазіі. Уся сцэнаграфія — пара “школьных” сталоў ды крэслаў. Замест задніка — “кіно”, але ўключаецца відэапраекцыя (падрыхтаваная, дарэчы, рэжысёрам усёй пастаноўкі Г.Маторнай) толькі ў неабходны моманты, падзяляючы відовішча на “рэальнае” (на сцэне) і “ўяўнае” (на экране). Замест хору — сямёрка будучых актэраў і фрагменты аўдыёзапісу “Юбілею” ў нашым Вялікім тэатры. Замест вялікага сімфанічнага аркестра на чале з дырыжорам — “дуэт” піяніста Сяргея Мікуліка і ўдарніка Валерыя Кардаільскага (як ні дзіўна, але дадзеная “падмена” ўявілася куды больш адэкватнай аркестраванаму першавытоку, чым проста фартэпіянная).

А як змянілася сама трактоўка! Замест звыклай камедыі — лёгкі фарс з элементамі пародыі. Кожны з удзельнікаў падарыў пастаноўцы часцінку сваёй творчай індывідуальнасці — і Шыпучын (артыст опернай студыі БДАМ Яўген Глебаў) з самалюбёнага лайдака, усю працу за якога робяць падначаленыя, ператварыўся ў папраўдзе трагічную фігуру прадпрымальніка, які ўвесь час жыве з прывідамі краху ў душы. Хірын жа (студэнт БДАМ Сяргей Клячкоў) стаўся яго “двайніком наадварот” — камічнай фігурай бухгалтара, які жыве ўжо не прывідамі, а рэальным страхам самога жыцця.

Гэтую ж “парнасць вобразаў” утварылі і жаночыя персанажы. Жонка Шыпучына (лаўрэат конкурсаў, артыстка Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра Ганна Бяляева) сталася не залішне рамантычнай какеткай-матыльком, а дастаткова мэтанакіраванай асобай, якая прывыкла дасягаць свайго ўжо самім адчуваннем уласнай прывабнасці. Прасіцелька ж Мярчуткіна (студэнтка БДАМ Вольга Гаўрыленка) і ўвогуле “змяніла тактыку паводзін”: замест нягелгай, недалёкай, але скандальна ўпартага жанчыны мы ўбачылі спрактыкаваную махінатаршу, якая дасягае свайго жаночым шармам, хітрасцю, уманнем хутка арыентавацца ў сітуацыі і кіраваць абставінамі.

Дык якая ж пастаноўка перамагла ў такім спаборніцтве? Абедрэ! Іх спалучэнне пацвердзіла: двух “Юбілеяў” у сталічнай культурнай прасторы — зусім не замнога. А “збег назваў” здольны хіба зацікавіць глядача да параўнання і купляць білеты на розныя версіі (як гэта было, да прыкладу, з “Кармэн”, калі ў нашым Вялікім тэатры ішлі опера Ж.Бізе і балет Ж.Бізе — Р.Шчадрына, а яшчэ гэты балет, толькі ў іншай харэаграфіі, карыстаўся не меншым попытам у Музычным тэатры).

Вось толькі — дзе паглядзець той маладзёжны “Юбілей” яшчэ раз? Мож, зноў “прытуліць” яго сцэна РТБД? Ці Беларуска дзяржаўная філармонія? Гэты спектакль — яшчэ адно ярскае сведчанне таго, як неабходна нам сёння эксперыментальная камерная оперная сцэна. Музыка гасцёўня ў тэатры, дзе ладзяцца прэс-канферэнцыі і камерныя канцэрты, не мае адпаведнага абсталявання. Рэпетыцыйная ж зала Вялікага тэатра на 96 месцаў, якую з цягам часу збіраюцца выкарыстоўваць не толькі для “ўнутрытэатральных”, але і для публічных праглядаў, таксама, відаць, не лепшы “эксперыментальны” варыянт, бо яе сцэна па сваіх памерах — копія вялікай. А мець творчую лабараторыю — неабходна. Менавіта на ўласных пошуках узрастае крэатыўная творчая моладзь: кампазітары, рэжысёры, артысты. І рухаецца наперад жанр.

На здымках: сцэны з маладзёжнага спектакля.

Дзяржаўны камерны хор пад кіраўніцтвам Наталлі Міхайлавай апошнім часам робіць сапраўдныя дзівосы: рыхтуе праграму за праграмай беларускай музыкі, замайляе кампазітару Алене Атрашкевіч буйны цыкл “Дзень вызвалення” і стварае з яго вакальна-інструментальна-літаратурную кампазіцыю (гл. “К” №№ 27 і 30 за 2009 г.), ставіць оперу С.Манюшкі “Латарэя” (гл. “К” № 42 за 2009 г.). Нарэшце, нядаўна разам з Камерным аркестрам Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі “Gradus ad Parnassum” прэзентуе шэраг духоўных твораў беларускіх і польскіх кампазітараў, назваўшы канцэрт — “Зорка-прадвесніца”.

Прадвясчэнне сюрпрызаў і прэм’ер

Гэтая праграма можа папраўдзе стаць прадвясчэннем хуткай зорнасці калектыву. Бо і складзена, і выканана яна была вельмі прафесійна, з добрым густам і, галоўнае, любоўю. А да таго ж, утрымлівала некалькі адмысловых сюрпрызаў. Квінтэсенцыяй зачаравана-ўзнёслых настройаў стаў Пралог, напісаны спецыяльна для гэтай праграмы кампазітарам Ларысай Сімаковіч, якая адначасова выступіла вядучай. Думаецца, праз некаторы час аўтарка магла б вярнуцца да гэтага “ўступу” і стварыць на яго аснове буйную канцэртную партытуру, бо яе музычныя ідэі, замяшаныя на натуральным спалучэнні сучасных еўрапейскіх і старадаўніх беларускіх традыцый, таго вартыя.

Яшчэ адной прэм’ерай вечарыны сталіся часткі з цыкла “На нараджэнне Хрыстовае” Яўгена Паплаўскага, якія сведчылі пра відавочны зварот у гэтым творы нашага знанага кампазітара-авангардыста да “новай прастаты” і рэдкаснай прыгажосці, не параўнальнай не толькі з яго электроннымі і інструментальнымі кампазіцыямі, але і ранейшымі харавымі партытурамі, у тым ліку духоўнымі.

Поруч з творами агульнай беларуска-польскай спадчыны ў праграму ўвайшлі і сучасныя хоры нашых суседзяў, пазначаны асаблівай тэатральнасцю, нават “вядовішчнасцю” музыка-га зместу. Вельмі гус-

тоўным, выкананым у традыцыях самога С.Манюшкі, аказалася аркестравае пералажэнне яго Месы, якому, праўда, не халала “жывога” аргана замест “сінтэзаванага”.

Але самым, бадай, нечаканым адкрыццём сталася сюіта “Беларускія канты”, напісаная дырыжорам Пятром Вандзілоўскім паводле старадаўніх песняпеваў. І хаця аўтар сціпла заўважыў, што, не крануўшы ніводнай ноты харавога шматгалосся, усяго толькі “апраўнуў” канты ў аркестравае адзенне, вынік аказаўся варты маштабнага музыказнаўчага даследавання. Бо ўпершыню не толькі ў айчынным, але і, відаць, у сусветным мастацтве нашы канты былі з’яднаны з пазнавальнымі ба-

хаўскімі і гендэлеўскімі аркестравымі прыёмамі, а таксама драматургіяй класічнага 4-часткавага сімфанічнага цыкла. Спалучыўшы ўзоры інструментальнага і вакальнага, “высокага” і “нізкага” барока, сюіта не толькі падкрэпіла гістарычныя рэаліі развіцця нашага нацыянальнага мастацтва ў непарыўных сувязях з еўрапейскім, але і працягнула ніткі з XVII у XXI стагоддзі.

Фота Ігара КУЗНЯЦОВА
На здымку: Наталля Міхайлава.

Дуэт “Аляксандра і Канстанцін” выпусціў новы альбом — “Ключы золата”. Назва яго пазычана з ранейшай песні А&К “Пчолка”, ды ўвесь дыск — гэта іх лепшыя творы, запісаныя за апошнія 9 гадоў.

Ду-Да-ладачкі

пераважаннем інструменталу мы паступова, праз некалькі англа- і рускамоўных нумароў, трапляем да “ранняга”, больш вакалізаванага кірунку дзейнасці дуэта, фіналам жа CD становіцца цалкам інструментальна п’еса “Па-за аблокамі”. Слухаючы вядомае кампазіцыі наноў, звяртаеш увагу на тэмбравую расквачанасць (“Святы вечар”), незвычайны полістылістылёвы сімбіёз (“Пара дамоў”), арыгінальную драматургію (“Ду-ду Да-да”), што быццам сімвалізуе непазрэдны працэс “нала-

джвання” дуды: звыклая мелодыя “Саўкі ды Грышкі” з’яўляецца толькі напрыканцы як вынік папярэдніх найгрышаў. А новая, больш “мяккая”, пазбаўленая задзірыстага напору версія песні “Му Galileo” яшчэ раз пераконвае: спева гэтага дуэта (не бытаць з паста-новачным афармленнем песні) і сёння вартыя “Еўрабачання”.

Калісьці Велімір Хлебнікаў сказаў: “Задачай працы мастакоў было даць кожнаму віду мастацтва адметны знак. Ён павінен быць простым і не падобным да іншых”. Мне здаецца, што жывапіс Віктара Альшэўскага, які сёння экспануецца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, цалкам адпавядае формуле выдатнага паэта. Яго адметны знак — “свабода духу”, што ўбірае ў сябе не толькі ўласна свабоду мыслення, фантазіі, палёту ў невядомыя светлы мінугала, але і свабоду пэндзля, уменне віртуозна “жангліраваць” аб’ёмамі, прасторай, лініяй, плямай, фактурай.

Фота Дзмітрыя Елісеева

Вернісаж Віктара Альшэўскага (першы злева) наведваў Прэм’ер-міністр Рэспублікі Беларусь Сяргей Сідорскі (у цэнтры). На ім прысутнічалі таксама міністр культуры краіны Павел Латушка (другі злева), старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Барыс Батура (трэці злева).

В.Альшэўскі. “Фрагменты Вавілонскай вежы”.

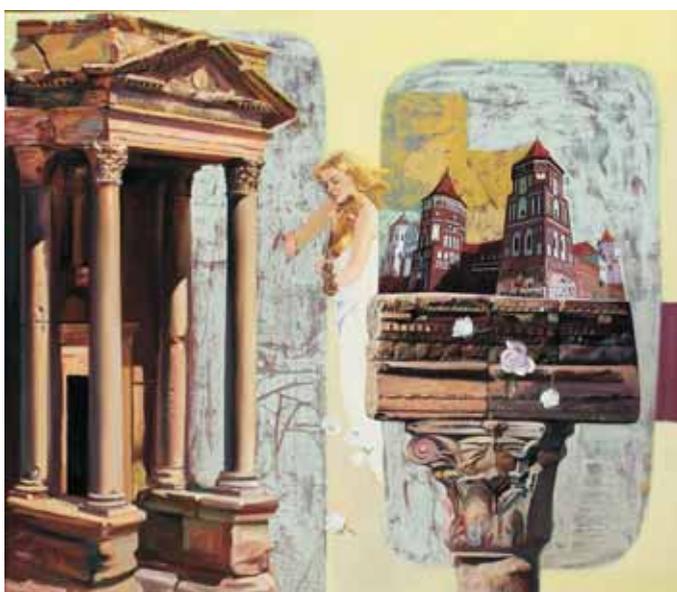
Метафара Вежы

Аналітычнасць, уласцівая жывапісу Альшэўскага, прывяла да эмацыйнай стрыманасці. Не палкае ўспрыняцце сучаснага жыцця, але яго апасродкаванне, магчыма, троху абстрактнае вывучэнне праз “фантазмагорыю” “аскепкаў” мінулых эпох або праз мрой, — не карціна-ўражанне, а карціна-роздум, не песня, а прыпавесць. Пра гэты бок творчасці мастака можна казаць як пра “метафарычнасць”, пры адсутнасці фэбулы ў жывапісе, пры наяўнасці асаблівай вобразнасці.

Дык што ж такое “Фрагменты Вавілонскай вежы” Альшэўскага? Чаму менавіта

так называецца яго выстаўка? Па-першае, гэта працяг, дакладней, своеасаблівы вынік выставачнага праекта “Легенды нашай цывілізацыі”, які рэалізоўваўся ў Год роднай зямлі на Магілёўшчыне — радзіме мастака: у Бялынічах, Шклове, Крычаве, Асіповічах, Бабруйску, Магілёве. Гэта легенды не толькі вялікіх і малых гарадоў нашай зямлі, але ўсёй сусветнай цывілізацыі, часткай якой з’яўляецца наша краіна з яе унікальнай гісторыяй, архітэктурай, міфалогіяй, фальклорам. А Вавілонская вежа — гэта вечнае імкненне чалавека да спазнання свету; гэта спрадвечная чалавечая мара аб усеагуль-

ным братэрстве народаў і яднанні розных культур на аснове фундаментальных духоўных каштоўнасцей, і разам з тым, пры захаванні сваіх нацыянальных крыніц. Бо ў кожнага народа — уласнае Дрэва жыцця, карані якога — у сваёй зямлі, а галіны і лісце насычаюць сабой увесь свет. Таму жывапісная эпопея Альшэўскага “Фрагменты Вавілонскай вежы” з 13 палотнаў — гэта 13 фрагментаў, якія ўвабралі ў сябе культуры народаў планеты, дзе Беларусь прадстаўлена вялікай сімфоніяй Мірскага замка.

В.Альшэўскі. “Шлях з Пальміры ў Мінск”.

Так, свет мастака — рэальны і прадметны, а тое, што “звыш” рэальнасці, — не штучныя “канцэпты”, а глыбінныя прасвятленні, унутраная лава, танальнасць абнаўлення і бясконцасць любові...

Выстаўка твораў В.Альшэўскага прымушае напружана разважаць, думаць, асэнсоўваць, каб вызначыць сваё ўнутранае стаўленне да свету мастака. Ён мае рацыю, калі кажа, што для яго “мастацтва заўсёды было і будзе мерай чысціні і свабоды духу”. Той свабоды духу, да якой мы заўсёды імкнёмся...

Б.К.

Калі раніца ў мастака?

А.Кокцеў. “Раніца новага дня”.

“Вясна” і “раніца” — ключавыя словы ў карцінах вядомага жывапісца Аляксея Кокцева, работы якога прадстаўлены ў адной з выставачных залаў Палаца мастацтва. Аляксей Аляксеевіч толькі што адсвяткаваў 65-годдзе. Мастак дэманструе гледчам абуджэнне прыроды, вёскі і горада, людзей, пераход ад зімы да лета. У “вечна маладых” тэмах ён паказаў сябе сталым майстрам рэалізму і імпрэсіянізму.

У многіх, нават невялікіх па фармаце, палотнах прасторы настолькі шмат, што хапіла б не на адну, а на дзве карціны. А.Кокцеў выбудоўвае кампазіцыю такім чынам, каб межы пейзажа пашыраліся: перад намі — не проста невялікая сітуацыя, адрэзак, кавалачак рэальнасці, а нешта агульнае, непарыўнае (“Этнаграфічны музей у За-

слаўі”, “Голас Радзімы”, “Ліпень на Палессі”). Ці чалавек у адзінстве з прыродай, ці прырода, апрацаваная чалавекам і — побач — некрутаная яе частка, — усе выявы падаюцца надзвычай натуральнымі. Мастак неаднаразова дэманструе горад (“Раніца новага раёна”, “Восеньскі дзень”), але паказвае яго нам здалёк.

Маладая клейкая ярка-зялёная лістота і трава, белыя пялёсткі квітнеючых садовых дрэў, рух вясновага ветру, яшчэ халаднаватага, але ўжо напоўненага водарам квецені, — палітра мастака змяшчае не толькі прыемныя чыстыя колеры, але і ўсе дробязі адценняў краявідаў. Буйныя мазкі вельмі дэталёва засяроджваюць на кожным імгненні таго, што для творцы мае значэнне: хвалі на рацэ, праталіны на дарозе да вёскі, саломкі ў стозе сена. Сучасных “гарадскіх” людзей мы тут не бачым: захапляецца Аляксей Анатольевіч простымі вясковымі жанчынамі (“Свята ў Вязынцы”, “Вёска Запліссе. Памяць”, “Першы сноп новага ураджаю”).

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

Срэбра і вохра аднаго сола

У галерэі “Мастацтва” адбылася выстаўка жывапісу Алены Бараноўскай “Сола на флейце”. Чым жа напоўнены свет краявідаў і нацюрмортаў мастачкі? У чым адметнасць яе стылю?

Спачатку глядзіш на серабрыста-халаднаватую гаму па-майстэрску створаных палотнаў і прыгадваеш творы вядомага жывапісца і педагога Анатоля Бараноўскага, бацькі мастачкі: той жа стрыманы, пабудаваны на нюансных адценнях каларыт, лірычнасць, далікатнасць вобразаў. Але пасля больш пільнага прагляду заўважаеш жаноцкасць, палымянасць і ўсеабдымную абаяльнасць яе ўнутранага свету, дзе адчуваюцца ўзаемная любоў і розуму, паўната і цэласнасць ідэалаў. Творы выпраменьваюць яшчэ большую энергетыку пазітыву і гармоніі.

У пейзажах А.Бараноўскай “Абуджэнне”, “Раніца”, у нацюрмортах з ружамі побач з паўтонам можа прысутнічаць не прыглушаная, а адкрытая лакальная нітка жывога чырвонага колеру. У нацюрморце з архідэяй, як тлумачыць сама аўтар, на фоне роднага беларускага зімовага краявіду, што за акном, экзатычная белая кветка не выглядае адчужана: белы колер снегу і яго адценні сугучныя халаднаватаму колеру пялёсткаў архідэі. Такім чынам, кантраст сутнасцей “роднае” і “чужое” ўраўнаважаны, згарманізаваны колерам ды ўнутраным спакоем.

У карціне “Мірскі замак” мастачка прапапоўвае нечаканы ракурс: глядач знаходзіцца не звонку, а на другім паверсе замка, можна сказаць, унутры яго ауры. І аўра гэтая вельмі цёплая, родная, блізкая. З тым пагодзіцца кожны, хто хоць раз наведваў старажытныя мury. Каміні саграваюць вохрыста-цаглянымі адцення-

мі, абараняюць нябачнай заслонай. “Май”, “Рададэндраны”, “Вячэрняе харавство” — гэта ўсхваляваны гімн жыццю. Пранікнёна, узнісла гучыць у жывапісе Алены мелодыя нябачнай флейты, поўная святла і дабрыві.

“Кожны мастак незалежна ад падораных яму прыродай здольнасцей, з’яўляецца добрасумленным аналітыкам або вольным, смелым і ўзвышаным паэтам. Ён павінен рэўнасна аберагаць сваё асабістае бачанне формы, колеру і гармоніі”, — лічыць Алена Анатольеўна.

Святлана РАМАНОВА

А.Бараноўская. “Прыемны ўспамін”.

Самадастатковасць аддзела культуры: эканамічны вектар развіцця

Да начальніка аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама Міхаіла Зайцава ў пазамінулы чацвер завітала з вёскі Лучын дырэктар тамтэйшага сельскага клуба Надзея Бoryкава, прывезла справаздачу: за квартал установа зарабіла 2 мільёны 100 тысяч рублёў пазабюджэтных сродкаў. Мы разгаварыліся. Высветлілася, што сёлета Лучынскі СК павінен атрымаць ад аказання платных паслуг аж 8 мільёнаў рублёў. Па словах Надзеі Аляксееўны, мэта хоць і “завоблачная”, але дасягальная. Як сцвярджае дырэктар СК, дасягальная яна таму, што ў аддзеле культуры назапашаны немалы досвед па платным выкананні сацыяльна-творчых заказаў, а “завоблачная”, бо вымагае ў ажыццяўленні максімальнай аддачы арганізацыйных і творчых сіл. У вёсцы, маўляў, 700 жыхароў, пенсіянераў больш, моладзь з’язджае, а план паслуг для клуба пры такой дэмаграфіі штогод павялічваецца. Маўляў, ці не прыйшоў час для пэўных карэкціровак? Надзвычай карысным падалося тое, што ў мясцовых культработнікаў ёсць канкрэтныя прапановы па ўдасканаленні пазабюджэтнай дзейнасці платных паслуг. Хапае і слухных прапаноў па “насычэнні” канцэпцыі Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” (2011 — 2015 гг.) практычнай канкрэтыкай. Прытым, што згаданы аддзел культуры па рэалізацыі сацыяльных стандартаў мае адзін з неблагіх паказчыкаў на Гомельшчыне, хапае тут, безумоўна, істотных праблем, прадуманае і ўзважанае вырашэнне якіх наўпрост паўплывае на ступень эканамічнай самастойнасці рэгіянальнай культуры.

Народ пытаецца і прапануе

“Самы час пра спонсараў падумаць”

Выснова, вынесена ў гэты падзаглавак, неаднаразова гучала пад час экспрэс-апытання і гараджан, і вясцоўцаў. Рагачоўшчына — не самы заможны рэгіён Гомельшчыны, і гэта добра заўважна пры знаёмстве з пэўнымі аб’ектамі культуры і гісторыка-культурнай спадчыны.

Служачая з Рагачова:

— Надта ўжо непрывабны фасад мае будынак нашай бібліятэкі. А месціца яна побач з галоўнай плошчай райцэнтра. Справа тут, відаць, у тым, што будынак сістэме адукацыі прыналежыць (бібліятэка — на першым паверсе, на астатніх — цэнтр пазашкольнай работы. — Я.Р.), а ў яе таксама грошай не стае. Ды сітуацыю выпраўляць трэба...

Навучэнец Рагачоўскага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага каледжа будаўнікоў:

— На Замкавай гары навучэнцы каледжа ў свой час зрабілі па замове мясцовага аддзела культуры драўляную “старадаўнюю” браму. Хацелі частакол узводзіць, далейшае добраўпарадкаванне “пад мінуўшчыну” рабіць. Але работы спыніліся, бо Замкавая гара — гістарычны помнік, і без дазволу Міністэрства культуры “самаўпраўствам” займацца тут нельга... Вось і хачу запытацца: няўжо месца, адкуль горад наш пачаў зараджацца, так і застанеца шараговай з выгляду гарой?..

Рабочы з вёскі Стрэнькі:

— Цэнтр рамёстваў і сельскі клуб месціца ў нас пад адным дахам. Прэтэнзій у мяне да працы ўстаноў няма аніякіх (і мерапрыемствы ў клубе цікавыя, і платныя турыстычныя экскурсіі цягам года наш Цэнтр наведваюць), проста памяшканні даўно рамонтны патрабуюць. Ведаю, што з’явіцца тут неўзабаве Музей беларускай лямпкі. Магчыма, пад гэтую справу грошы для рамонтна таксама з’явіцца?

Са старшынёй Рагачоўскага райвыканкама Віктарам БАНЧУКОМ наша газета плённая кантакце не першы год. І гэтым разам Віктар Леанідавіч знайшоў у шчыльным графіку работы час, каб сустрэцца і абмеркаваць з “К” надзённыя праблемы мясцовай культуры і выявіць уласнае бачанне на яе перспектыўнае развіццё.

Апрача кіраўніка раёна ў райвыканкамаўскай “лятуццы”, зініцыяванай рэдакцыяй нашай газеты, браў удзел начальнік аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама Міхаіл ЗАЙЦАЎ.

Яўген РАГІН:

— Два гады таму мы пісалі пра ваш аграгарадок “Ціхінічы”, пра дзейнасць мясцовага шыкоўнага Цэнтра культуры і адпачынку ды пра перспектыву далейшага развіцця вёскі: узвядзенне фізкультурна-аздраўленчага комплексу. “Ціхінічы” эвалюцыянуюць пад патранатам Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь. А ці стане ўстанова культуры аднайменнага аграгарадка мадэльным узорам для ўсяго раёна?

Віктар БАНЧУК:

— Імкнёмся, прынамсі, каб усё так і было, каб “Ціхінічы” сталі для работнікаў культуры Рагачоўшчы-

Бібліятэка і новы будынак ДШМ у Рагачове. Фасад першай установы патрабуе рамонт, а будаўніцтва другой расцягнулася на гады.

ны творчай лабараторыяй. Перакананы: і кадры там павінны быць мясцовыя, не з горада, бо пры такой базе не наскокам і варта працаваць, а мэтанакіравана, удумліва, адчуваючы велічыню ўскладзенай адказнасці... Уявіце: у вытворчую і сацыяльна-культурную сферу гэтага аграгарадка ўкладзена на сёння больш за 200 мільярдаў рублёў! Пагадзіцеся, такая сума абавязвае працаваць з адпаведнай аддачай.

Яўген РАГІН:

— Днямі ў Гомелі прайшоў другі адборачны этап Рэспубліканскага конкурсу маладых талентаў “Зорка ўзышла над Беларуссю”. Паказальна, што ў конкурсны фінал трапіла студыя эстраднага танца з Рагачоўскай ДШМ. Ведаю, што ў вас вялікія задумкі на плановае развіццё харэаграфіі і ў райцэнтры, і ў тых жа самых Ціхінічах.

чай — тым больш. Словам, рашэнне прынята на райвыканкамаўскім узроўні.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Тут улічыць трэба: калі сёлета школа гэтая ў Ціхінічах будзе адкрыта, дык пад абласное фінансаванне яна, натуральна, не падпадзе.

Віктар БАНЧУК:

— Таму і даў каманду аддзелу: тэрмінова падлічыце, колькі вам грошай на рэалізацыю праекта спатрэбіцца. Сродкі на гэты год возьмем з раённага бюджэту, як бы цяжка ні было.

Як “спланаваць план” платных паслуг?

Ліцэнзія на...

Райвыканкамаўская “лятучка” з “К”

Віктар БАНЧУК:

— А мы такі зыход справы з конкурсным фіналам проста “запланавалі”...

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Студыяй гэтай кіруе Юрый Шаўцоў.

Віктар БАНЧУК:

— Даўно яго заўважылі, бо прафесіянал сапраўдны.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Заўважылі, жылём забяспечылі, такім чынам, у райцэнтры “замацавалі”.

Яўген РАГІН:

— І з’явілася канкрэтная перспектыва харэаграфічнага развіцця?

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— У Гомелі збіраюцца стварыць харэаграфічны ліцэй. А мы, у сваю чаргу, плануем пераўтварыць харэаграфічнае аддзяленне Ціхініцкай ДШМ у сельскую харэаграфічную школу, цесна звязаны на метадалагічнай аснове дзейнасць дзвюх гэтых устаноў — абласной і вясковай...

Віктар БАНЧУК:

— Аналагаў у рэспубліцы пакуль няма. Таму ініцыятыву начальніка аддзела культуры падтрымаў, як кажуць, з ходу. Харэаграфу ў раёне хранічна не стае. А тут з’явілася рэальная магчымасць рыхтаваць спецыялістаў з мясцовай дзятвы па схеме “Ціхінічы — Гомель — Рагачоўскі раён”. І гэта, пагадзіцеся, абсалютна новы падыход да вырашэння кадравага пытання. Абнаўленне “крыві” — умова ў любой справе абавязковая. У твор-

Яўген РАГІН:

— Віктар Леанідавіч, цікава, якую тактыку выкарыстоўваеце пры ўзаемадзеянні з начальнікам аддзела культуры?

Віктар БАНЧУК:

— Імкнуся не перашкаджаць спецыялістам, калі адчуваю, што ёсць у іх жаданне самарэалізацыі, ёсць ініцыятыва і цвёрдае веданне таго, якімі шляхамі варта ажыццяўляць запланаванае... Думаю, самая плённая тактыка.

Яўген РАГІН:

— Ад спраў перспектыўных давайце вернемся да праблем сённяшніх. Два гады таму пісаў пра даўгабудовай новай ДШМ, што ўзведзена ўжо ля гарадской бібліятэкі. Засталіся тут, наколькі ведаю, унутраныя работы. Аб’ект будзеце здаваць сёлета?

Віктар БАНЧУК:

— Быў у нас намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама па будаўніцтве Уладзімір Надтачаеў, запэўніў, што паўтара мільярда рублёў пад завяршэнне работ на школе мастацтваў ужо выдаткавана нам на першае паўгоддзе. Неабходна гэтыя сродкі асвойваць і сёлета аб’ект здаваць... Уладзімір Рыгоравіч заўсёды дбаў і дбае пра наш раён, таму і запрасілі яго балаціравацца дэпутатам абласнога Савета менавіта ў нас...

Яўген РАГІН:

— Вельмі непрэзентабельны выгляд у бібліятэкі, што суседнічае з новай ДШМ. Будынак — адмысловы па архітэктуры, і тут

спрадвек на ўсіх паверхах менавіта бібліятэка знаходзілася. Ці нельга цягам часу вярнуць статус-кво, каб будынак не аддзелу адукацыі, а аддзелу культуры прыналежаў? Шмат сёння чуў ад рагачоўцаў прапаноў аб уладкаванні на дадатковых плошчах і Музея кнігі, і карціннай галерэі, і адмысловых кніжных выставак...

Віктар БАНЧУК:

— Цудоўна ведаю аб праблеме. Але вырашаць яе, перакананы, трэба не сёння. Прычына — тая ж: недахоп сродкаў. Згодны, тут неабходны комплексны падыход, але з рэальным вызначэннем прыярытэтаў.

Яўген РАГІН:

— Адзін з такіх “іміджавых” прыярытэтаў, на мой погляд, — Замкавая гара... Размаўляў з дырэктарам Рагачоўскага будаўнічага каледжа Сцяпанам Рыжэўскім. Ён са сваім унікальным рамонтна-будаўнічым участкам, што дзейнічае пры каледжы, не толькі на ўзвядзенні аграгарадкаў раёна працуе, але і гатовы аддзел культуры падтрымаць ва ўсіх пачыненнях па ўтварэнні замкавых “інтэр’ераў” на Замкавай гары. Дык мо сапраўды час спонсараў для гэтага шукаць?

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Што мы і робім цяпер актыўна. У самы бліжэйшы час прапаную нашы праекты бізнесменам, што з’яўрацца на інвестыцыйным форум у Гомелі.

Віктар БАНЧУК:

— Задумак тут сапраўды шмат. Включна перспектыўны аб’ект. Нашу Замкавую гару на турыстычным маршруце ніяк не абмінеш... Так, шукаем спонсараў, каб “насыціць” аб’ект належнай інфраструктурай, самымі разнастайнымі магчымасцямі для аказання цікавых, крэатыўных і, натуральна, платных паслуг.

Яўген РАГІН:

— Калі мы ўжо гэтую тэму закруцілі, дык не магу не згадаць праблему, як падаецца, рэспубліканскага маштабу, агучаную ўжо многімі аддзеламі культуры: вялікія сёлета планы платных паслуг па клубных установах... І ў вас з гэтым жа сутыкаюся: план для сельскага клуба — 8 — 10 мільёнаў рублёў. Як, на ваш погляд, той план цяпер складаць?

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Нам даводзіць сацыяльны стандарт па сферы культуры. Чаму б не вырацаваць гэты ж стандарт па рацыянальным аказанні платных паслуг? Я проста перакананы, што план павінен залежаць ад канкрэтнай колькасці рэальных спажываўцаў культуры.

Віктар БАНЧУК:

— Безумоўна, згодны. Мы не можам не ўлічваць тут дэмаграфічную сітуацыю ў кожнай канкрэтнай мясцовасці. Трэба неадкладна шукаць рацыянальныя эканамічныя падыходы да развіцця нашых аддзелаў культуры.

Яўген РАГІН:

— У раёне шмат цікавых на-працовак па аказанні платных па-слуг, дзе і духоўны, выхаваўчы па-чатак ярка акрэслены, і камерцый-ны складнік — досыць выразны і гнуткі... Думаю, у іншых рэгіёнах з цікавасцю пра гэта прачытаюць.

Віктар БАНЧУК:

— Самым перспектывным пра-ектам лічу стварэнне Музея бела-рускай лялькі пры Цэнтры рамёс-тваў у вёсцы Стрэнькі.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Пры ААН дзейнічае Еўрапей-ская камісія, што фінансава пад-трымлівае цікавыя этнічныя, фаль-клорныя праекты. Дык вось, камісія шукала такія праекты па ўсёй Бела-

набылі для сельскіх устаноў культуры чатыры камп'ютэры.

Віктар БАНЧУК:

— Пагадзіцеся, вельмі важна не выходзіць сёння па-за межы гэ-тай “залатой сярэдзіны”. Урэшце, стасункі з фінансістамі, з падатко-вай інспекцыяй усталёўваюцца на грунт закону вельмі проста.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Ніякіх “механічных рухаў” па “здабычы” грошай кіраўніцтва райвыканкама нам не дазволіць.

Яўген РАГІН:

— Музея ў Стрэньках пакуль няма, у Цэнтры рамёстваў ёсць толькі экспазіцыя лялек. Але грошы вы там, наколькі ведаю, ужо за-рабляеце...

няшмат — 200 — 300 тысяч за па-слугу: знаёмства з творчым жыц-цём Цэнтра рамёстваў, дэман-страцыя нацыянальнага абраду на падворку, прапанова беларус-кіх страў... Словам, не пайшла справа. Пачалі працаваць без па-срэднякаў. Атрымалі для нашага музейнага работніка ліцэнзію на экскурсійнае абслугоўванне. Узялі і ліцэнзію на аўтаперавозку лю-дзея. На маршруце “Санатор-ый — Стрэнькі” ў нас працуе ця-пер 8 — 9 самадзейных мастацкіх калектываў. І сувеніры свае (тыя ж абрадавыя лялькі) рэалізоўва-ем не без поспеху: скажам, кож-ная лялька каштуе ад двух тысяч рублёў...

Пад час райвыканкамаўскай “лятучкі”: Віктар Банчук і Міхаіл Зайцаў.

прафесійнасць

русі, выбар спыніла на нашых Стрэ-ньках, дзе збіраецца унікальная ка-лекцыя нацыянальных славянскіх лялек, у тым ліку беларускіх абра-давых. Члены камісіі былі проста за-чараваны.

Яўген РАГІН:

— А раён займеў урэшце патэн-цыйных спонсараў?

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Вельмі на гэта спадзяёмся, бо нашы прапановы цяпер разгля-даюцца з вялікай цікавасцю.

Яўген РАГІН:

— Я гутарыў з галоўным спецы-ялістам аддзела культуры Нінай Ха-ронжай, дырэктарам метацэнтра Ірынай Седлер пра перспектывы ка-мерцыялізацыі сферы. Шмат цікава-га распавялі яны. Пра тое, да пры-кладу, што з 372 мільёнаў пазабю-джэтных рублёў, заробленых устано-вамі культуры летась, прыкладна траціна сумы прыпадае на рэаліза-цыю сацыяльна-творчых заказаў. І маюцца на ўвазе не толькі мерап-рыемствы, зладжаныя па прапанове арганізацыі і прадпрыемстваў...

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Так. У раёне — 67 аматарскіх аб’яднанняў, члены кожнага з іх на аддзелаўскіх ПАЗіку, “газелі” плана-ва выезджаюць у Гомель, Жлобін, Магілёў, Мінск, каб наведваць тэатр, цырк, парк, музей. Такія культурныя вандроўкі практыкуем трэці год. Пад кожную паездку складаем каль-куляцыю, любая такая экскурсія прыносіць на рахунак прыкладна мільён рублёў... Знайшлі, падаецца, тую “залатую сярэдзіну” пазабю-джэтнай дзейнасці, калі камерцый-ная разваротлівасць дапамагае: да прыкладу, летась за грошы, заробленыя ў выніку аказання насельніцтву платных паслуг, мы

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— У свой час паспрабавалі звязацца з турфірмай, каб вазіць да мясцовых рамеснікаў гасцей, у тым ліку і тых, хто адпачывае ў нашым санаторыі “Прыдняпроў-скі”. Але кантакт “не завязаўся”: каму выгадна мець пасрэднякаў, губляючы пры гэтым даходы? Хоць, зрэшты, прасілі з турфірмы

Віктар БАНЧУК:

— Схема, як сведчыць практыка, сапраўды працуе. А ў перспектыве ў маршрут будзе ўключана і наша За-мкавая гара — адзін з пунктаў колішняга шляху “з варагаў у грэкі”.

Яўген РАГІН:

— “К” пісала ўжо, што ў вёсцы Кісцяні дырэктар СДК стала гаспа-дыняй аграсядзібы...

Дэталі да агульнай карціны

Стратэгія сельскага брэнда

Пакосніца, макрыдзіна, крупенічка, васьміручніца... Гэ-та назвы абрадавых лялек. Пра іх мне распавяла ў вёс-цы Стрэнькі майстар-метадыст мясцовага Цэнтра ра-мёстваў Вольга Ткачова. У ейнай калекцыі — процьма такіх “артэфактаў”. І кожны з іх — не толькі для гульні.

Пакосніца — лялька для маленькіх дзяўчат, каб бавілі час на пожны ці сенажаці ды бацькам у пакосе не заміналі. А як толькі дзяўчо ляльку з рук выпускала, для бацькоў зразумела было: нагулялася ўжо — час за працу

Цэнтр рамёстваў у Стрэньках.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Гэта яшчэ адзін пункт тур-машруту.

Віктар БАНЧУК:

— У нас і ў Стрэньках агра-сядзіба адкрылася. Трэба, каб за гэ-тае лета аддзел культуры даклад-на прапрацаваў і “пракатаў” схе-му ўзаемадзеяння з прыватніка-мі... Тут у нас таксама шмат пер-спектывных задумаў, але, каб справу не сурочыць, казаць пра гэта пакуль не буду.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Яшчэ раз падкрэсліваю: мы не гонімся за колькасцю відаў па-слуг. Не сакрэт, што там-сям за-яўляюць па паўсотні такіх відаў, а працуе з іх рэальна — паўдзiesiąтка. У нас 33 паслугі, працуюць — усе. Наша задача — іх паглыбляць і ўдасканальваць. Прыцягваць, ска-жам, больш маштабна гандаль. З вясны распачынаем працу з дзець-мі ў нашым кафэ, ладзім у кантак-це з гандлёвымі работнікамі тэ-атралізаваныя святы марожанага, печыва...

Віктар БАНЧУК:

— Пад гэта і рэстаран, які зболь-шага пустуе, трэба выкарыстоўваць. Карысць і гандлю, і культуры...

Яўген РАГІН:

— Што, на ваш погляд, павінна ў першую чаргу ўтрымліваць Дзяр-жпраграма “Культура Рэспублікі Беларусь”, якая пачне дзейнічаць з наступнага года?

Віктар БАНЧУК:

— Лічу, што яна павінна гаран-таваць канкрэтнае фінансаванне культурнай сферы.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— І матэрыяльную базу трэба няспынна ўдасканальваць, не ад-стаючы ад прагрэсу.

Віктар БАНЧУК:

— Без дзяржаўнай падтрымкі мы хутка без музычных інстру-ментаў застанемся. Якая без гэта-га будучыня ў нашых маладых творцаў?

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Прапісаць варта і магчы-масць гнуткага штатнага раскладу: два клубнікі не могуць у поўнай меры наладзіць гуртковую дзей-насць з прыцягненнем рознаў-зроставых груп. Не ў колькасці гурткоў справа, а ў якасці іх рабо-ты. І змен тут у нас — аніякіх, аж з савецкіх часін. Школьны гурток, скажам, па кветкаводстве, аплач-ваецца настаўніку. А на аналагіч-ны клубны гурток без аплаты

клубніку і без ягонага належнага кантролю за наведваннем ніхто, натуральна, не пойдзе. Значыць, сістэматызаваць трэба дзейнасць сферы культуры і сістэмы адука-цыі, узаемаўвязаць яе для агуль-най карысці. Гэтае “галіновае” ўза-емадзеянне і варта было б прапі-саць у праграме.

Віктар БАНЧУК:

— Шкада, але мы не дайшлі па-куль да таго, каб “сабраць мазгі”, сесці за стол і штабам узаемаў-згадніцца ў агульных дзеяннях. А патрэба наспела ўжо.

Яўген РАГІН:

— У адзеле культуры мне рас-павялі, што пастаянныя анкетаван-ні ладзяцца не толькі сярод спа-жыўцоў культуры, але і сярод штат-ных работнікаў клубаў і бібліятэк. Вынікі, як падаецца, вельмі паказа-льныя...

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Маецца на ўвазе тое, што ледзь не палова культработнікаў прызналася ў анкетах, што для пра-цы ў новых, “крызісна-эканаміч-ных”, умовах не хапае не столькі ведаў, колькі ўпэўненасці ў сабе?

Яўген РАГІН:

— Так. Вельмі шчырае пры-знанне. І вельмі, як падаецца, па-казальнае для калектыву, у якім практычна няма цяжкіх кадраў.

Міхаіл ЗАЙЦАЎ:

— Не баяцца пра гэта ка-заць — значыць, ёсць крытычная самаацэнка, не знікла жаданне творчай самарэалізацыі, прага не адставіць ад калег... Зразумела, няпроста цяпер кожнаму: і тва-рыць трэба, і зарабляць. Натура-льна, падвоеная нагрузка ўскла-даецца сёння і на Метадычны цэнтр, які павінен дбаць не то-лькі пра сцэнарыі, але і пра но-выя формы кадравага навучан-ня, сапраўды цікавага, нязмуша-нага і карыснага...

Віктар БАНЧУК:

— За справу павінны адказваць прафесіяналы, якія выкарыстоўва-юць любую магчымасць для сама-ўдасканалення. І тут у мяне ёсць вялікі папрок да начальніка аддзе-ла культуры: перадавы вопыт у сферы развіцця культуры — і рэгі-янальнай, і гарадской — збіраць трэба літаральна па крупінках і ў рэспубліцы, і за яе межамі.

Яўген РАГІН,

**наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Рагачоўскі раён — Мінск
Фота аўтара**

брацца. Крупенічка — “прылада” для зімовай “гульні”. Такія лялькі набіва-ліся насенным зернем, што праз дзіцячыя рукі набывала цудадзейную дзі-цячую энергетыку, якую і “праяўляла” пасля сядбы... Васьміручніцу свякру-ха дарыла нявестцы: каб рук хапала і на мужа, і на дзяцей, і на догляд за жыўёлай ды хатняй гаспадаркай... А макрыдзіна зацяжныя залевы спыня-ла...

Але не мая справа — тлумачыць сакральнае прызначэнне лялек. Гэта цу-доўна робіць Вольга Ткачова. А лялькі цяпер да яе трапляюць з краін СНД, на кожную завезена “дасье”, пра любую распавядаць можна бясконца. Та-му і турыстаў у Цэнтры рамёстваў улетку заўжды шмат.

Апрача абрадавых лялек, вырабляе Вольга Ткачова і звычайныя “нава-дзелы”, што таксама карыстаюцца попытам у гасцей. Але звычайныя яны на першы погляд: у кожнай — індывідуальнае аблічча, якое і робіць рэч творам.

Словам, Музей лялькі ў Стрэньках абяцае стаць унікальным куль-турна-турыстычным аб’ектам, які не будзе мець аналагаў на Беларусі. А пакуль мясцовы Цэнтр рамёстваў працуе ў звычайным рэжыме. Як паведамляе “К” дырэктар раённага метадычнага цэнтра Ірына Седлер, ле-ташні план аказання насельніцтву платных паслуг Цэнтр значна перавыка-наў, зарабіўшы ледзь не 4 мільёны пазабюджэтных рублёў.

Натуральна, што асноўны даход Цэнтру рамёстваў у Стрэньках дае нала-джанне выставак-продажаў сувенірнай прадукцыі, у тым ліку і лялек. Мала таго, што стрэнькаўскія майстры — пастаянныя ўдзельнікі ўсіх раённых ку-льтурных мерапрыемстваў, яшчэ і прылеглаю да ўстановы тэрыторыю пад платныя тэатралізацыі прыстасавалі.

У “цэнтраўскім” дворыку дзейнічае ўлетку водны “каскад”, а ў невяліч-кай сажалцы “іграюць” карасі. Пасярод гэтага ландшафтнага “антуражу” ладзяцца фальклорныя абрады, прэзентуюцца сцэнічныя дзеі, у “віхуры” якіх з задавальненнем удзельнічаюць і мясцовыя жыхары, і заезджыя ту-рысты. За тэатралізацыю адказваюць супрацоўнікі Цэнтра рамёстваў, за яе музычнае аздабленне — работнікі Стрэнькаўскага сельскага клуба. У выні-ку маральныя і матэрыяльныя выгоды атрымліваюць усе...

Дарэчы, сёлета стрэнькаўскія рамеснікі павінны зарабіць на паслугах 5 мільёнаў рублёў. За першы квартал Цэнтр рамёстваў аказаў платных паслуг (у тым ліку, безумоўна, і ад продажу лялек) на 1 мільён 445 тысяч.

Знайсці пару парнай дудцы

Прамысловая вытворчасць народных музычных інструментаў у Беларусі шукае сёння новыя формы гаспадарання. Менавіта пра гэтую праблему ішла гаворка на сустрэчы, у якой бралі ўдзел намеснік міністра культуры Тадэвуш Стружэцкі, намеснік старшыні грамадскага аб'яднання "Беларускі саюз музычных дзеячаў" Наталля Вітчанка, старшыня Асацыяцыі кіраўнікоў духавых аркестраў, прафесар Аляксандр Карацееў, навукоўцы, кіраўнікі і ўдзельнікі шэрагу вядучых фальклорных калектываў краіны.

Сустрэча адбылася ў сталічнай дзіцячай харэаграфічнай школе № 1 пад час прэзентацыі майстарні беларускіх народных інструментаў кандыдата філасофскіх навук Віктара Кульпіна. Калектыву майстроў, які ён збірае не першы год, у свой час спрычыніўся да рэвіталізацыі (вяртання ў побыт) на мяжы XX — XXI стагоддзяў такіх каранёвых інструментаў беларусаў, як дуда, чаротка, саломка, жалейка, а таксама зрабіў паспяхова спробы рэканструяваць тэхналогію вытворчасці парных дудак, трубы (сурмы), гуслей, гудка.

У планах майстроў — удасканаленне тэхналогіі прамысловай (масавай) вытворчасці дуды, дытанічных цымбалаў, жалеек. Адзінкавыя штучныя інструменты, якія вырабляюць некалькі майстроў-энтузіястаў, сканцэнтраваных зольшага палізу ад сталіцы, не забяспечваюць перманентную патрэбу ў інструментах, што існуе па ўсёй краіне.

Ансамбль "Ветях" з БДУКІМ.

Асабліва гэты недахоп адбіваецца на дзейнасці навучальных устаноў (каледжаў і ВНУ). Таму Віктар Кульпін бачыць майстарню як навукова-вытворчую лабараторыю тэорыі і практыкі інструментазнаўства, што пры падтрымцы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіях будзе мэтанакіравана забяспечваць музычныя калектывы навучальных устаноў народна-музычным інструментарыем, удзельнічаць у падрыхтоўцы спецыялістаў па фальклорных інструментах, рэвіталізаваць тыя з іх, чыё існаванне сёння знаходзіцца пад пагрозай знікнення.

Энгельс ДАРАШЭВІЧ, доктар філасофскіх навук,
прафесар БДУКІМ

Са школы юнгаў

Днямі Уздзенская цэнтральная раённая бібліятэка імя Паўлюка Труса падрыхтавала і правяла тэматычны вечар "Роднай краіны надзейная абарона".

Удзельнікамі свята сталі члены клуба "Залаты ўзрост", які дзейнічае пры бібліятэцы з 1996-га. А з мінулага года пасяджэнні клуба праходзяць сумесна з раённым Саветам ветэранаў вайны і працы.

На чарговую сустрэчу былі запрошаны ўдзельнікі баёў Вялікай Айчыннай вайны з Уздзеншчыны: Уладзімір Парабковіч, Іван Нікалаевіч, Міхаіл Безвадзіцкі, Вера Браслаўская.

Так, напрыклад, Уладзімір Парабковіч шаснаццацігадовым юнаком трапіў у школу юнгаў Паўночнага флоту на Салавецкіх астравах. Гэтым разам ён прынёс у падарунак бібліятэцы кнігу Валерыя Мазуркевіча "Дарогамі войны на море і на сушы" — зборнік успамінаў маракоў, удзельнікаў Вялікай

Айчыннай вайны, які выйшаў у свет у 2008 годзе. Не адна старонка гэтай кнігі прысвечана Парабковічу. Уладзімір Яфімавіч з цеплынёй дзяліўся з гасцямі клуба ўспамінамі аб незабыўных гадах маладосці, абпаленых вайной.

Аднымі з самых актыўных удзельнікаў шматлікіх мерапрыемстваў, што ладзяцца ў бібліятэцы, з'яўляецца сям'я Махначоў — Аляксандр і Яўгенія. Цягам 12-гадовай дзейнасці клуба радуюць яны прысутнымі песнямі, вершамі, якія прывісваюць розным падзеям і тэмам пасяджэнняў. Так было і гэтым разам.

Аксана ДРАЧАН,
дырэктар Уздзенскай ЦБС

Калі спявае ўвесь раён

Дзіна Бажко — кіраўнік народнага хору ветэранаў Столінскага РДК, які з года з год папаўняе свой рэпертуар, ставіць новыя праграмы, радуе выкананнем патрыятычных песень.

Дзіна Ціханяўна калісьці скончыла Магілёўскае музычнае вучылішча імя Рымскага-Корсакава і пачала працаваць у Столінскім раёне.

Стварыла харавыя ансамблі ў многіх вёсках нашага раёна, у шэрагу працоўных калектываў. Прыгожая дзяўчына пераконвала ўсіх не словамі, а справай: з песняй жыць лягчэй. І раён заспяваў. Харавыя голасы заяўлялі аб сабе моцна і ўпэўнена на абласных і рэспубліканскіх спаборніцтвах. Напрыклад, хор рай-

сельгастэхнікі "Факел" прадстаўляў Брэстчыну на рэспубліканскім конкурсе і заняў першае месца.

Цікавы факт: аднойчы на Свяце працы і песні, якое праходзіла ў Століне, Дзіна Бажко здолела сабраць хор з 2000 чалавек!

Сёння яе вучні працягваюць спеўную справу. А сама Дзіна Бажко ўпэўнена, што павінна яшчэ абавязкова выканаць песні сваіх брата і дзядзькі, што не вярнуліся з вайны.

Таццяна СЕГЕН
Столін
На здымку: Дзіна Бажко.
Фота Валянціны
МІРАНОВІЧ

"Вясёлка" з прыбыткам

Бібліятэчная сістэма на Чэрыкаўшчыне — невялікая: 15 устаноў, з іх 13 — у сельскай мясцовасці. 4 бібліятэкі дзейнічаюць у аграгарадках. Бібліятэчнымі паслугамі карыстаюцца звыш 9 тысяч чалавек. У асноўным, гэта людзі сярэдняга веку. Але большасць бібліятэк мэтанакіравана займаецца, так бы мовіць, творчым запаўненнем вольнага часу дзяцей.

гам амаль трыццаці гадоў кіруе Валянціна Куруленка. Яна ж з'яўляецца заснавальнікам і рэжысёрам тэатра, які чудаўна ведае ўся раённая дзятва. Справа ў тым, што "Вясёлка" нястом-

на гастралюе па дзіцячых садках і школах Чэрыкаўшчыны і няблага пры гэтым зарабляе. Прынамсі, план па аказанні платных паслуг насельніцтву дзіцячы аддзел райбібліятэкі пастаянна выконвае. Неаспрэчная заслуга ў гэтым — Валянціна Куруленка...

Дарэчы, у маі "Вясёлцы" — 20 гадоў. Галоўным у яе рабоце Валянціна Куруленка лічыць выяўленне творчага пачатку і развіццё таленту ў кожным з "вясёлкаўцаў". А гэтая справа — таксама прыбытковая: многія з былых тэатралаў, як свядраджае начальнік аддзела культуры Чэрыкаўскага райвыканкама Кацярына Каркозава, абралі для сябе творчую прафесію і працуюць ва ўстановах культуры раёна.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ
На здымку: кіраўнік дзіцячага аддзела Чэрыкаўскай цэнтральнай райбібліятэкі Валянціна Куруленка.
Фота аўтара

ЗАЦВЕРДЖАНА
Распараджэнне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь
31.12.2009 № 358рп

РАШЭННЕ Савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі

29 кастрычніка 2009 г. ■ пратакол № 2 г. Мінск
(Працяг. Пачатак у №№ 4 — 8, 10 — 11 за 2010 г.)

калектывам мастацкай творчасці —
у памеры 1 050 тыс. рублёў кожная

дуэту "Мі-ля" ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі" ў складзе Новік Юліі Віктараўны і Шагун Алесі Аляксандраўны, уладальніку Гран-пры імя П.І. Смірнова VI Міжнароднага музычнага фестывалю-конкурсу "Петра-Паўлаўскія асамблеі" (Расія, 2009 год), кіраўнік — Лісіца Наталля Леанідаўна;

дуэту ў складзе студэнта ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі" Грышчанкі Віталія Аляксандравіча і студэнта філіяла кафедральнай установы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі" пры ўстанове адукацыі "Гомельскі дзяржаўны каледж мастацтваў імя Н.Ф. Скалаўскага" Мароза Яўгена Мікалаевіча, лаўрэату VI Міжнароднага музычнага фестывалю-конкурсу "Петра-Паўлаўскія асамблеі" (Расія, 2009 год), кіраўнік — Малароў Аляксандр Аляксандравіч;

вакальнай групе "New Mouse" ўзорнай студыі дзіцячай эстраднай творчасці "Непаседы" Навамышскай музычнай школы аддзела культуры Баранавіцкага райвыканкама, лаўрэату VI Міжнароднага фестывалю юных талентаў "Зямля пад белымі крыламі", дыплом II ступені (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Болбат Волга Іванаўна;

квартэту блок-флейт "Brevis" дзяржаўнай установы адукацыі "Сярэдняагульнаадукацыйная школа № 13 г. Мінска", лаўрэату III прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнікі — Сурагіна Таццяна Віктараўна і Сурагін Павел Сяргеевіч;

квартэту фаготаў "Фаго" ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі", лаўрэату II прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Блахін Іван Аляксандравіч;

камернаму трыо ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі", лаўрэату III прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Някрасава Галіна Уладзіміраўна;

камернаму квартэту ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі", лаўрэату III прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Яркоўніч Алена Валер'еўна;

камернаму квартэту ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі", лаўрэату III прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Склераў Дзяніс Сяргеевіч;

ансамблю трубачоў "Інтрада" ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі", лаўрэату I прэміі IX Міжнароднага конкурсу камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Волкаў Мікалай Міхайлавіч;

ансамблю акардэністаў "Нью Туці" ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў", лаўрэату VI Міжнароднага музычнага фестывалю-конкурсу "Петра-Паўлаўскія асамблеі", I месца (Расія, 2009 год), кіраўнік — Сухаварава Лідзія Аляксандраўна;

ансамблю вяланчэлістаў Дзяржынскай дзіцячай школы мастацтваў, лаўрэату VIII Міжнароднага музычнага фестывалю дзяцей і моладзі "Чэшская казка-2009", дыплом I ступені (Чэхія, 2009 год), кіраўнік — Халадзінская Вольга Мікалаеўна;

харавому ансамблю "Сон anima" ўстановы адукацыі "Магілёўскі дзяржаўны музычны каледж імя М.А. Рымскага-Корсакава", лаўрэату X Міжнароднага фестывалю праваслаўных песняспеваў (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Яфімава Жанета Генадзьеўна;

духовому аркестру "Фанфары Нямігі" дзяржаўнай установы адукацыі "Гімназія-каледж мастацтваў імя І.В. Ахрэмчыка", лаўрэату Міжнароднага фестывалю культуры і мастацтва "Акно на Усход", I месца (Польшча, 2009 год), кіраўнік — Каліноўскі Эрнест Ларыянавіч;

узорнаму духовому аркестру "Васількі" Стаўцоўскай дзіцячай школы мастацтваў, лаўрэату IX Міжнароднага конкурсу-фестывалю духавых аркестраў "Кубак Масковіі-2009", дыплом II ступені (Расія, 2009 год), кіраўнік — Нічыпаровіч Аляксандр Анатольевіч;

узорнаму тэатру эстраднай песні "Хвілінка" філіяла адкрытага акцыянернага таварыства "Мінскі аўтамабільны завод" "Палац культуры МАЗ", лаўрэату VIII Міжнароднага фестывалю-конкурсу дзіцячай і юнацкай творчасці "Адкрытая Расія", дыплом I ступені (Расія, 2009 год), лаўрэату VIII Міжнароднага дзіцячага фестывалю-конкурсу "Усмешкі мора", дыплом I ступені (Балгарыя, 2009 год), лаўрэату V Міжнароднага тэлевізійнага фестывалю "Марская ракавінка", дыплом I ступені (Балгарыя, 2009 год), кіраўнік — Панова Таццяна Мікалаеўна;

узорнаму харэаграфічнаму ансамблю "Крутагорачка" Дзяржынскай дзіцячай школы мастацтваў, лаўрэату VIII Міжнароднага музычнага фестывалю дзяцей і моладзі "Чэшская казка-2009", дыплом III ступені (Чэхія, 2009 год), кіраўнік — Пак Галіна Пятроўна;

народнаму ансамблю танца "Прыгожыць" дзяржаўнай установы культуры "Палац мастацтваў г. Бабруйска", лаўрэату VI Міжнароднага фестывалю юных талентаў "Зямля пад белымі крыламі", дыплом II ступені (Беларусь, 2009 год), кіраўнік — Лукашэвіч Аляксей Сяргеевіч;

народнаму цымбальнаму аркестру "Ліра" ўстановы адукацыі "Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў", уладальніку Гран-пры V Маскоўскага міжнароднага фестывалю славянскай музыкі (Расія, 2009 год), кіраўнік — Стэльмах Дзмітрый Георгіевіч;

народнаму аркестру баянаў і акардэонаў "Лад" ўстановы адукацыі "Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў", лаўрэату VI Міжнароднага музычнага фестывалю-конкурсу "Петра-Паўлаўскія асамблеі", II месца (Расія, 2009 год), кіраўнік — Анікеева Галіна Віктараўна.

(Заканчэнне ў бліжэйшых нумарах "К".)

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў мастацкага кіраўніка Маладзёжнага тэатра эстрады, народнага артыста Беларусі Васіля Раінчыка з 60-годдзем. “Створаныя Вамі цудоўныя, мілагучныя вакальныя творы ўпрыгожваюць рэпертуар спевакоў розных пакаленняў і па праве уваходзяць у залаты фонд айчыннага мастацтва”, — гаворыцца ў віншаванні.

У самім жа тэатры 8 красавіка адбудзецца праграма “Музыка для ўсіх!”, адна назва якой, пазычаная з песні “Верасоў”, сведчыць, што гэтым канцэртнам калектыў адзначыць юбілей Васіля Пятровіча.

Дарэчы, з кампазітарскай асобы Васіля Раінчыка і пачалася наша размова з дырэктарам тэатра Мікалаем КАЗЮЛІНЫМ.

Ад разбітага парога

— Як вядома, тэатр пачынаецца з вешалкі...

— У нас ён пачаўся — з парога. Калі ўлетку 2008-га мяне прызначылі дырэктарам, парог быў папросту разбіты. Вось я і вырашыў: пачну з увахода ў тэатр — ва ўсіх сэнсах. З дапамогай будаўнікоў мы добраўпарадкавалі не толькі сам уваход, але і тэрыторыю перад ім, а па-над казырком усталявалі добра бачную шыльду з назвай тэатра. Плануем, дарэчы, размясціць назву тэатра і на тарцы дома, каб аўтамабілісты адразу бачылі, куды збочваць. А яшчэ хочам усталяваць афішную тумбу, зрабіць указальнікі ў метро, каб людзі не блукалі і не запытваліся, як дайсці да тэатра. Але зрухі ёсць ужо цяпер. Я заўважыў: мінчане пачалі гаварыць не “тэатр знаходзіцца каля Дома быту”, а “Дом быту каля тэатра”. — **А як з інтэр’ерам тэатра? Цяперашні глядач — пераборлівы, любіць утульнасць, стыльнае абсталяванне, што стварае саму атмасферу будынка. Іншымі словамі, публіка звяртае ўвагу не толькі на тое, што будучы паказаць, але і на тое, дзе адбудзецца “сустрэча з мастацтвам”.**

го намесніка па арганізацыі канцэртнай дзейнасці Анатоля Каралёва і на канцэртны аддзел тэатра, дзе ўсяго чатыры супрацоўнікі. Я невыпадкова называю іх і “нашымі авангардам”, і “перадавым атрадам”, і “аддзелам продажу”. Узрост спецыялістаў — 20 — 27 гадоў. А ўзначальвае аддзел Ірына Пазнякова.

Дый увогуле ўвесь наш калектыў — вельмі добразычлівы і прафесійны. Гэта каманда аднадумцаў. У тых жа казах працуюць выхаваныя, тактоўныя людзі, здольныя давесці да зацікаўленых, нават па тэлефоне, максімум інфармацыі пра кожны са спектакляў і канцэртаў. Я жартам кажу: маўляў, давайце жыць “паводле Леніна”. Калі ён зрабіў рэвалюцыю ў адной асобна ўзятай краіне, дык мы — будзем добрую атмасферу ў адным асобна ўзятым тэатры.

Усе — на “STAR-T”!

— Ды ўсё ж галоўнае ў любым тэатры — яго артысты. Эстрадныя салісты — з’ява ўвогуле асабліва, адрозная ад “проста акцёраў”...

Актуальная сцэна для моладзі

“Не рабіце з мяне помнік!”

— Васіль Пятровіч, — натхнёна пачаў Мікалай Казюлін, — гэта не толькі жывая, вечна маладая гісторыя нацыянальнай эстрады: ансамбль “Верасы”, заўважце, усё маладзее ды маладзее, літаральна летасць у ім з’явіліся новыя салісты. Васіль Раінчык — гэта, можна сказаць, наш творчы матар. Ягоны талент мастацкага прадбачання, ягоны кампазітарскі дар, шыкоўнасць мелодый, іх актуальнасць для ўсіх пакаленняў — усё гэта тыя рысы, якія сталі творчым лозунгам нашага калектыву: увесь час імкнуцца да новых вяршынь. А вось юбілей наш мастацкі кіраўнік адзначае не любіць. Кажы: “Не рабіце з мяне помнік!”

Не хавайце смех у мех

— “Музыка для ўсіх!” — адна з вашых бліжэйшых прэм’ер. Апошнім часам вы ўвогуле пачалі рабіць не толькі канцэртныя праграмы, але і цэлыя спектаклі...

— Так, гэта была ідэя нашага тэатра: музычна-эстрадныя спектаклі як своеасаблівы “антыкрызісны варыянт”. За апошнія паўтара года мы зрабілі чатыры такія пастаноўкі. У афішах называем іх па-рознаму: і музычная шоу-праграма, і мюзікл, і гісторыя на эстрадным манер. Галоўнае — не назва, а сутнасць, бо гэта не проста набор асобных канцэртных нумароў, а яднанне іх у адзіную дзею. Першым такім спектаклем, своеасаблівым эксперымантам, стала “Свадьба”, потым з’явілася жартоўная гісторыя на курортных тэмы “За буйкі не заплываць!”. Не забыліся мы і на дзятву, бо прысвяцілі школьнікам спектакль “Учненне — свет, но учебников — тьма”. А 27-га сакавіка прэзентуем мюзікл “Не ходите, дети, в Африку гулять!”. Заснавальнікам усіх гэтых праектаў выступае рэжысёр Вячаслаў Панін са сваёй мік-шоу-групай “Доктор Ю.М.О.Р.”, ва ўсіх такіх спектаклях удзельнічаюць балет тэатра (ён у нас, як вы маглі заўважыць, мае сваё ўласнае харэаграфічнае аблічча) і, вядома, нашы салісты і калектывы.

Маладзёжны тэатр эстрады, дарэчы, — адзіны падобнага тыпу на тэрыторыі СНД. Бо іншыя тэатры эстрады бліжэйшыя да драматычных, а ў нас на першым плане — вакалісты. Пры гэтым кожны з нашых выканаўцаў выступае не толькі як вакаліст, але і як персанаж, напоўніцу дэманструючы сваё акцёрскае майстэрства. І на кожным спектаклі — смех у зале не сціхае!

Але гэта не значыць, што мы толькі забаўляем. Мы імкнемся зрабіць праграмы максімальна разнастайнымі. Зірніце: у красавіцкай афішы — нават выступленне Мінскага струннага квартэта. Супрацоўнічаем з пасольствамі, таму выступаюць у нас і замежныя артысты. Сярод гасцявых калектываў бываюць і тэатральныя, і танцавальныя, і джазавыя. Дбаем і пра беларускамоўны рэпертуар, уключаючы яго ў праграмы. Плануем падрыхтаваць асобную праграму на аснове выключна беларускай паэзіі, сабраць туды лепшыя творы. Вядома, ахопліваем і маладзёжную культуру, ладзім разнастайныя фэсты. Словам, імкнемся зрабіць пляцоўку адкрытай для ўсіх мастацкіх напрамкаў і жанраў.

— Мы клапацімся пра глядачоў. Усталявалі новыя крэслы ў зале, пафарбавалі сцены, зрабілі новае сцэнічнае “адзенне”, набылі мультымедычны праектар, з дапамогай якога можна рабіць відэазастанавы, сцэнаграфічныя эфекты. У нас добрая светлавая, гукавая апаратура. Адрознілі мы і эмблему тэатра: яна з’явілася на афішах і білетах. Здавалася б, дробязь, але гэта — таксама частка тэатральнага іміджа. Плануем адкрыць буфет, набыць вадкакрышталічны тэлевізар, каб глядачы не сумавалі ў антракце. Марым пра уніформу для персаналу, пачынаючы з вахцёраў, пра выпуск разнастайнай сувенірнай прадукцыі, рыхтуем да друку буклет, дыскі, робім сумесныя праекты з тэлебачаннем — з рознымі каналамі. Хочам нават распацаць тэлевізійны цыкл штотыднёвых праграм, дзе глядачы сустракаліся б з нашымі артыстамі і калектывамі.

Лічбаў хуткі карагод

— **Тэлебачанне — выдатная рэклама для артыстаў, бо сёння публіка імкнецца патрапіць на выступленні тых, каго ўбачыла на экране...**

— Сёння мы не можам скардзіцца: публіка да нас ходзіць, прычым сярод заўсёднай — людзі розных узростаў. Мы адкрыты для ўсіх — ад дзятвы і юнакоў да людзей сталага ўзроста: кожны з іх можа знайсці штосьці для душы. Заўважылі: многія з тых, хто аднойчы нават выпадкова завітае ў наш тэатр, часта становяцца потым пастаяннымі глядачамі.

— **Сёння многія скардзіцца: маўляў, цяжка спраўляцца з планам па платных паслугах.**

— А хіба не так? Але я адзначу, што планы мы выконваем і нават перавыконваем. Калі ў 2008 годзе мы зарабілі 300 мільёнаў беларускіх рублёў, дык план на 2010-ы складае ўжо 560 мільёнаў. У адной нашай зале гэта зрабіць нерэальна, бо яна змяшчае ўсяго 256 глядачоў. Гэта яе мінус, але ж у такой камернасці абстаноўкі ёсць і свой плюс: глядачы атрымліваюць магчымасць літаральна дэманстраваць да любімых артыстаў — і вельмі цэняць гэта. Але нам не перашкодзіў бы, да прыкладу, уласны аўтобус. Таму плануем яго набыць: для большай мабільнасці, каб не было праблем з выступленнем у рэгіёнах. Апошнім часам сталі асвойваць і такія вялікія пляцоўкі, як Канцэртная зала “Мінск” і нават Палац спорту. Летасць у лютым у апошнім выступала цыганскае шоу “Алюр”: там нават коні жывыя былі, цыгане на іх выязджалі. А які аншлаг быў на нядаўнім сольніку Іны Афанасьевай у Канцэртнай зале “Мінск”!

Перадавы атрад

— **Аншлагі — не толькі сведчанне папулярнасці артыстаў, але і вынік добра зладжанай рэкламы канцэртаў. Пагадзіцеся, якой “раскручанай” ні была б зорка, на яе канцэрт можа ніхто не прыйсці, калі не будзе пра яго ніякай інфармацыі: публіка проста не даведаецца!**

— Згодны: зрабіць, як сёння модна казаць, прадукт — толькі частка справы. Трэба яго яшчэ прадаць. Увесь цяжар па наладжанні гэтай працы лёг на май-

Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

Вербніца і...

VIII Духоўна-асветніцкая выстаўка “Вербны кірмаш” адкрылася ўчора ў сталічным Палацы мастацтва.

Наведвальнікаў чакае не толькі вялікі выбар кніг, аўдыё- і відэапрадукцыі, упрыгожанняў і прысмакаў, але і насычаная канцэртная, сустрэчная, майстар-класамі праграма. Сюды завіталі прадстаўнікі Праваслаўнай Царквы з Канстанцінопаля, Іерусаліма, Святой гары Афон (Грэцыя). Пра гэта паведаміла дырэктар праваслаўных выставак Таццяна Ярчак.

Традыцыйная выстаўка ікон дапоўніцца сучаснай мультымедычнай прэзентацыяй “Цудадзейныя іконы Божай Маці ў храмах Белай Русі”. Тым, каму патрэбна дапамога Царквы, веры, цікава будзе даведацца пра сацыяльную дзейнасць Мінскай епархіі, пра што распавядуць яе супрацоўнікі.

Багата будзе цягам тыдня і культурных падзей: адбудуцца творчыя вечары з удзелам заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь Андрэя Душачкіна, народнай артысткі краіны Марыі Захарэвіч, саліста Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Алега Гардынца, члена Беларускага саюза мастакоў Сяргея Пыжыкава.

Адзначым, што кірмаш адбываецца па блашаванні Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі Філарэта пры падтрымцы Беларускай Праваслаўнай Царквы.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

Запаведнае...

18 сакавіка ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь адкрылася фотавыстаўка Вячаслава Алешкі “Беларусь запаведная”, прысвечаная багаццю і прыгажосці роднай прыроды.

На выстаўцы дэманструюцца каля 70 фотаработ, зробленых за апошнія 15 гадоў, і гэта — толькі частка унікальнай калекцыі аўтара. Самі ж выявы В.Алешкі, прадстаўленыя ў музеі, — лічбавы друк на палатне паводле нямецкай тэхналогіі.

Майстар вядомы сваімі замалёўкамі і фотарэпартажамі пра падарожжы не толькі па Беларусі, але і па Запаляры, Сібіры, Далёкім Усходзе Расіі і нават Афрыцы.

Персанальныя фотавыстаўкі Вячаслава Алешкі праходзілі ў Мінску, Полацку, Клецку, Слуцку, Вільнюсе, у музеі Нацыянальнага парка “Белавеская пушча” і паўсюль мелі вялікі поспех.

**Гутарыла
Надзея БУНЦЭВІЧ**

Каптур “ад куцюр”

Модніца з X стагоддзя: 75,5 грамаў золата на адной ручцы

Упрыгожанні крывічанкі (X — XII стст.). Рэканструкцыя.

У залежнасці ад узросту і статуса галаўныя ўборы прызначаліся асобна для дзяўчын і замужніх жанчын. Таксама адрозніваліся яны ў вясковых жанчын і гараджанак, простага люду і знаці. У прыватнасці, дзяўчынкі-падлеткі нярэдка насілі валасы распущанымі або запліталі іх у адну касу.

Сярод жаночых галаўных убораў вылучаліся тры асноўныя віды: вяночкі, каптуры, ручніковыя ўборы. Вяночкі лічыліся выключна дзявочымі галаўнымі ўборамі. Яны звычайна рабіліся з бяросты або лубу, абцягваліся тканінай або скурай. У сваю чаргу, каптуры былі з тканіны, скуры і лямцу, а іх аснова — з лубу ці бяросты. Спераду чапцы ўпрыгожваліся дробнымі рознакаляровымі шклянымі пацеркамі, а

важным элементам жаночага строю ва ўсе часы з’яўляўся галаўны ўбор. Ён меў не толькі сацыяльны і эстэтычны сэнс, але і зычны. Здаўна лічылася за ганьбу хадзіць жанчыне з непакрытай галавой. Такая традыцыя ідзе з часоў язычніцтва, калі пакрыванне галавы азначала абарону самой жанчыны і яе блізкіх ад Ліха — міфічнай істоты ў выглядзе хударлявай, аднавокай жанчыны, якая нясе бяду і гора. Увогуле, жаночыя валасы лічыліся небяспечнымі для навакольных, і ў першую чаргу — для мужчын, з’яўляючыся сімвалам спакусы. Невыпадкава вядзьмарак і русалак народная традыцыя малюе з доўгімі распущанымі валасамі.

каптуры па баках нярэдка ўпрыгожваліся колтамі. Апошнія, у прыватнасці, выяўлены ў раскопках гарадзішча Вішчын.

З надыходам халадоў жанчыны зверху асноўнага галаўнага ўбору насілі ручніковыя галаўныя ўборы. У летапісах яны называліся павоямі, ці абрусамі. Іх даўжыня часам дасягала 2 м, а шырыня — амаль паўметра. Уявіць знешні выгляд павояў можна па фрэсках. Знаходкі ручніковых убораў вядомыя і па раскопках кургану. У прыватнасці, пакрыў з лёгкай тканіны быў знойдзены ў пахаванні дзяўчыны пад час раскопак

Мінскага замчышча. Насілі ў тую часу і хусткі, якія завязваліся пад падбародам. Убор накішталі хусткі выяўлены ў кургане каля Віцебска. Мініяцюры Радзівілаўскага летапісу падаюць і турбанападобныя галаўныя аздобы, якія насілі тады ў Заходняй Еўропе.

Археалагічны матэрыял дае велізарную інфармацыю і пра ўпрыгожанні тагачасных жанчын, што насіліся ля скроняў, на грудзях і на руках. Да скроневых упрыгожанняў можна аднесці згаданыя вышэй колты і скроневыя кольцы. Але сустракаліся апошнія з нанізанымі на дрот сердалікавымі або шклянымі пацеркамі. Замест скроневых кольцаў маглі выкарыстоўваць лунніцы — упрыгожанні ў выглядзе паўмесяца. Гісторыкамі выяўлены нават тыя з гэтых вырабаў, што створаны з рыбных пазванкоў, нанізаныя на дрот.

на адзенне, абутак, выкарыстоўваліся замест гузікаў. Такія падвескі лічыліся сімвалам Перуна. Невыпадкава іх насілі для аховы ад злых духаў.

Вырабляліся падвескі і з іклаў драпежных звяроў: мядзведзя, ваўка. Яны вядомыя па раскопках у Полацку і Слуцку. Сярод падвесак нямала крыжыкаў з каляровага металу (срэбра, бронзы, волава), спанца, бурштыну.

Вельмі шырока на нашых землях былі распаўсюджаны і пацеркі. Археолагам сустракаліся шкляныя, бурштынавыя, а таксама вырабленыя з горнага крышталю і сердаліку. Сустракаюцца пацеркі з костачак слівы і рыбных пазванкоў, але яны маглі належаць ці то надта беднай жанчыне, ці то падлетку.

У XII стагоддзі фібулы былі не толькі зашпількай на вопратцы, але яшчэ і элементам држору. Іх выраблялі з бронзы, білону, срэбра, радзей — з жалеза. Найбольш распаўсюджаная іх форма — падковападобная. Для зашпільвання вопраткі і држору ўжываліся і булаўкі. Яны мелі форму канічнага стрыжня з кольцападобнай галоўкай, з выявай птушкі або жывёліны.

Для ўпрыгожання рук выкарыстоўваліся пярсцёнкі і бранзалеты. І тыя, і другія вырабляліся з каляровага металу, шкла, бурштыну, косці. Іх разнастайныя фор-

Пчаліныя соты і латунны пярсцёнак XII ст. з раскопак у Капылі.

мы налічваюць дзесяткі відаў. Адзначым, што сярод іх сустракаюцца і залатыя. Так, падобныя пярсцёнкі знойдзены ў Брэсце, Віцебску, Полацку, Гродне. А залаты бранзалет вагой 75,5 г быў знойдзены ў Мінску.

Самую ж вялікую катэгорыю ўпрыгожанняў для рук складаюць шкляныя бранзалеты. Знаходкі гэтых артэфактаў лічацца на сотні. Толькі ў Слуцку іх сабрано больш за 500, а ў Мінску дык увогуле — 1100. Па каларыстычнай гаме яны прадстаўлены ўсім спектрам вясёлкі, а па фактуры — гладкімі, кручанымі і рабрыстымі вырабамі.

З летапісных часоў жанчыны багата часу надавалі дагляду за сваім знешнім выглядам. І ў XII ст. на абшарах нашай краіны яны карысталіся раскошамі і грабянямі. Расчоскі былі касцяныя, а грабяні — касцяныя і самшытавыя. Знаходзяць і маленькія нажніцы — магчыма, для стрыжкі пазногцяў, капавушкі, вырабленыя з косці, пішчэты. Была вядомая і касметыка. Сведчаннем таму — знаходкі круглых накрывачак пад драўляныя пушачкі для захоўвання румян і бялілаў. Бытавая касметыка таго часу засноўвалася на выкарыстанні прадуктаў жывёльнага паходжання: (малака, сыроваткі, смятань, мёду, распіннага масла з ільну і кананпель, жывёльнага тлушчу), а таксама раслін (гуркоў, капусты, морквы, буракоў). Добра ведалі лекавыя і касметычныя якасці зёлка: рамонку, мяты, валоскі, крапівы. Да прыкладу, карані лопуху ўжывалі для ўмацавання валасоў, а бураком наводзілі румянец на шчоках. Цікава, што першыя рукапісныя звесткі медыцынскага зместу былі вядомыя на Русі ўжо ў XI ст. А ў 30-я гады XII ст. унучка Уладзіміра Мамаха — Еўпраксія напісала твор пад назвай “Мазі”, дзе былі прыведзены пароды па дагляду за целам.

Леанід КАЛЯДЗІНСкі, кандыдат гістарычных навук, археолаг

Дзень Хатыні

22 сакавіка мы ўспамінаем ахвяр трагедыі Хатыні. У гэты дзень мы наведваем Дзяржаўны мемарыяльны комплекс “Хатынь”, у пранізлівай цішыні якога — боль і горьч трагедыі нашых вёсак.

На 22 сакавіка ў Мемарыяльным комплексе запланавана правядзенне ўрачыста-жалобнага мітынгу з нагоды 67-й гадавіны хатынскай трагедыі.

Гэтае месца смутку і памяці нязменна прыцягвае людзей не толькі з Беларусі, але і з дзесяткаў краін блізкага і далёкага замежжа. Толькі ў лютым комплекс наведала 2524 чалавекі, а за ўвесь мінулы год іх колькасць складала 179 110 чалавек больш чым з 60 краін свету.

Сімвалы кахання

Напярэдадні 65-годдзя Перамогі над фашызмам Беларускай дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны распачаў акцыю “Как молоді мы былі... Семейный альбом”, прысвечаную каханню людзей, чый лёс непарыўна знітаваны з тымі страшнымі часамі.

Паводле меркавання супрацоўнікаў музея, літаральна ў кожнай сям’і ёсць архіў старых фатаграфій, што маюць велізарную каштоўнасць для спазнання айчыннай гісторыі. Менавіта таму, рыхтуючы выстаўку, прэзентацыя якой запланавана на 4 мая, музейшчыкі звярнуліся да грамадскасці з просьбай прынесці фотаздымкі родных і блізкіх, чые жыццё і маладосць былі аддадзены вайне. Маюць каштоўнасць для ўстановы і сямейныя рэліквіі, што перадаваліся з пакалення ў пакаленне, ад бацькі — сыну, ад дзёда — унучку. Гэта могуць быць самыя разнастайныя прадметы побыту, у тым ліку вопратка ваенных гадоў, прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, цацкі і сувеніры.

Сям’я абаронцы Брэсцкай крэпасці М.А. Занямонца. Вёска Млэхавы, Барысаўскі раён. 1946 г.

Як падкрэслілі ў музеі, гэтай сціплай акцыяй напярэдадні знамянальнай даты варта сумесна паспрабаваць закрануць душэўныя струны сямейнага быцця. Гэта будзе даніна светлай памяці мільёнам тых, хто загінуў на франтах Вялікай Айчыннай, даніна падзякі і павагі ўдзельнікам і вэтэранам вайны, якія сёння побач з намі.

Тым часам, 12 сакавіка ў сценах Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў рамках святкавання 65-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне з удзелам вэтэранаў адбылася акцыя-прэзентацыя мастацка-дакументальнага выдання “Іх Подзвіг — бессмяротны”. Аўтар альбома — заслужаны работнік культуры Расіі Барыс Ізмайлаў — падрабязна распавёў пра значэнне выдання, прысвечанага помнікам савецкім воінам, якія загінулі ў барацьбе супраць фашызму, што ўсталяваны ў розных краінах свету. Пасля ўрачыстай часткі мерапрыемства адбылася літаратурна-мастацкая: “Вершы, абпаленыя вайной”. Да таго ж, напрыканцы акцыі ў жывым выкананні прагучалі мелодыі ваенных гадоў.

Сродкі для стварэння старажытнай касметыкі.

па баках — скроневымі кольцамі, адным з асноўных паказчыкаў этнічнай прыналежнасці. Скажам, жанчыны племені крывічоў насілі бранзалетападобныя, у дрыгавічоў — дротавыя, з нанізанымі круглымі пацеркамі, у радзімічаў — сяміпрамянёвыя. У гарадскіх жанчын

Да ліку нагрудных упрыгожанняў адносяцца падвескі, шыйныя грыўні, фібулы і шпількі. Падвескі насіліся на скураных шнурках або на ланцужках. Апошнія былі характэрны для Поўначы Беларусі, дзе балтыйскі ўплыў адчуваўся ў большай ступені. Даўжыня такога ланцужка маглі дасягаць 1 метра.

І ўсё ж самымі папулярнымі на тэрыторыі Беларусі ўпрыгожаннямі былі падвескі-амулеты. Спецыялістам вядома больш за 200 іх відаў. Падвескі вырабляліся з каляровага металу, косці, бурштыну. Даволі распаўсюджанымі былі варыяцы ў выглядзе конікаў і лунніцы, а таксама ключыкаў, рыбака, лыжачка, сякера, якара, крыжыка, жывёліны або яшчэ нейкай істоты.

У шырокім ужытку былі ў старажытнасці і падвескі-змеевікі. Яны ўяўлялі з сябе вялікія манетападобныя падвескі. На адным баку іх змяшчалася хрысціянская выява, на другім — змеяпадобная кампазіцыя (відарыс чалавечай галавы або паўфігуры ці поўнай фігуры, абкружанай змеямі). Такія эземпляры знойдзены пад час раскопак у Ваўкавыску, Брэсце і Чачэрску.

Распаўсюджанымі ў тую часу былі і падвескі-бразготкі. Яны вырабляліся з бронзы або білону. Бразготкі ўваходзілі ў склад караляў разам з пацеркамі, прымацоўваліся да пасы, галаўных убораў, нашываліся

Касцяны гузік XII ст. з раскопак у Капылі.

Сярод мастакоў, выхадцаў з Беларусі, якія прынеслі славу сусветнаму мастацтву, імя Аскара Мешчанінава — адно з самых яркіх. Сучаснікі адзначалі яго тонкі, высакародны і ўзвышаны густ, вострае пачуццё рытму і надзвычайную пластычнасць, дасканаласць веданне свайго рамяства і заўсёднае імкненне да пошукаў у камені ды бронзе новых нязвыклых форм і вобразаў...

**Да Парыжа
рукой падаць!**

Аскар Мешчанінаў нарадзіўся 21 красавіка 1886 г. у Віцебску, з юнацкіх гадоў захапляўся рысаваннем і лепкай чалавечых фігур. Пачынаў вучобу, як і ягоны амаль аднагодак Марк Шагал, у прыватнай мастацкай школе Юрыя Пэна. Потым, у 1905 г., Мешчанінаў дзеля працягу навучання адпраціўся ў Адэсу, дзе паступіў у мясцовае мастацкае вучылішча і правучыўся там каля двух гадоў. Але штось яму там не спадабалася, і Аскар сеў на парох, які і даставіў яго ў Марсэль. А там — да Парыжа рукой падаць! Свае прафесійныя веды працягваў папаўняць у Школе дэкарэватываў і ў Акадэміі прыгожых мастацтваў, а таксама — у майстэрні вядомага скульптара А.Мерсе, якую, аднак, хутка пакінуў, бо акадэмічная сістэма выкладання яго перастала задавальняць. Вядома! Парыж, гэты транснацыянальны цэнтр мастацтва, да таго часу ўжо зрабіўся “тварам свету” (паводле Р.Канудо), трывала, надзейна ўзяўшы ў рукі пальму першынства, якую страціла зняможная на той час Італія. І хто толькі з маладых мастакоў не марыў прыняць удзел у гэтым руху!

Працуючы памочнікам скульптара Жазэфа Бернара, Аскар пасяліўся ў легендарным інтэрнаце “La Ruche” (“Вулей”), сябраваў з землякамі — выхадцамі з Беларусі: В.Цадкіным, Ж.Ліпшыцам, Х.Суціным, П.Крэменем, М.Кікоіным. Пад кіраўніцтвам Бернара зрабіў свае першыя сур’ёзныя творы: дзве скульптуры з бронзы і адну — з азіяцкага мармуру. Выставіў іх у Салоне Нацыянальнага таварыства прыгожых мастацтваў у 1908-м. Папулярнасць Мешчанінава ў Францыі расла, бы на дражджах. З 1912 г. ён рэгулярна выстаўляецца на Асенніх салонах. Спачатку яго творы сведчылі аб уважлівым вывучэнні старажытнаегіпецкай і ранняй антычнай скульптуры. Але потым раманскае і гатычнае мастацтва ўмацавала імкненне Мешчанінава да лакалічнага абагульнення і сінтэзу, здавалася б, неспалучальных форм у пластыцы.

Мастацтвазнаўца Якаў Тугендхоль у часопісе “Аполлон” за 1915 год так пісаў пра маладога Мешчанінава, якога ён упершыню сустрэў у майстэрні Жазэфа Бернара: “Вечным дыханнем вее ад скульптур Мешчанінава. У іх ёсць свежасць успрымання і мудрасць ведаў. Многае ў іх — з мінулага, ад Усходу і Ірэцыі і часткова — ад готыкі. Але гэта — не адцягнёная стылізацыя. Вобразы Мешчанінава поўныя строгай сіметрыі не таму, што архаічная скульптура была падуладная канону фронтальнасці, а таму, што гэтая сіметрычная архітэктоніка галавы лепш за ўсё забяспечвае яе манументальнасць як статычную раўнавагу: ні ў той, ні ў другі бок не скоўваюцца рысы мешчанінаўскіх галоў...”

Марэўна

Шматгадовае сяброўства звязвала Мешчанінава з мексіканцам Дыега Рывера, які намаляваў на пачатку 1910-х гг. яго кубыстычны партрэт. Вострахарактарны вобраз Аскара ўвасобілі

таксама Хаім Суцін і Амадэа Мадзільяні. У адрозненне ад Суціна, Мешчанінаў у Парыжы пачуваў сябе добра: меў грошы, па кавярнях і шынках, як Модзі з Суціным, як Паскін і Утрыло, не бадзяўся. У цяжкія часіны вайны ў сваёй утульнай майстэрні ў Фальгеры даваў прытулак няшчаснаму і адзінокаму Суціну, які тады быў самым сапраўдным бадзягам без даху над галавой і, каб зарабіць некалькі франкаў, разгружаў таварныя вагоны на вакзале Манпарнас.

Некаторы час Мешчанінаў заляцаўся да Марэўны (Марыі Вераб’ёвай-Стэбельскай), марыў узяць шлюб з гэтай экзальтаванай і каларытнай мастачкай, якая вяла даволі свабодны лад жыцця. Яна магла, без усялякіх цырымоній, папросту, быць і з непрыгожым Суціным, і з прывабным Цадкіным, і з іншымі “манмартраўцамі”. Шэсць гадоў дзяліла жыццё з жанатым Дыега Рывера, ад яго ж нарадзіла дачку Марыку, будучую вядомую балерыну. Дык вось, Рывера, шалёны дзівак, сапсаваны парыжскім бамондам, “спрактываваны” лавелас і вельмі таленавіты мастак, настойваў, каб Марэўна пагадзілася злучыцца з Мешчанінавым: “Ён добры хлопец. Ён будзе табе цудоўным сябрам, і ён, ты ведаеш, у захапленні ад цябе”. Але той не падаваўся гэты “невывысокі, плячысты, вельмі самаздаволены чалавек з круглым румяным тварам”. Не падабаліся ёй і яго скульптуры. Затое сярод яе лепшых сяброў з “Вулея” былі В.Цадкін, А.Мадзільяні, П.Пікаса, М.Кікоін,

А.Мешчанінаў. “Чалавек у капелюшы”.

П.Крэмень, тагачасныя парыжскія літаратары І.Эрэнбург, М.Валашын, легендарны Б.Савінкаў і, канешне ж, Х.Суцін.

Аднойчы, пасля чарговага начлегу, у Суціна ў майстэрні яна знайшла на кніжнай паліцы выданне “L’Homme du monde” (“Свецкі чалавек”) — своеасаблівы падручнік пра тое, як правільна культурна паводзіць сябе дома і ў свецкім коле, як навучыцца добрым манерам. Напрыклад, “пасля ежы патрэбна чысціць зубы, пасля ж абеду прыкрыць рот сурвэткай і зубачысткай ліквідаваць з зубоў кавалачкі ежы, а за сталом не калупаць у зубах відэльцам або шпількай”. І гэтак далей. У гэты перыяд Суцін ужо быў сапраўдным буржуа — вельмі багатым чалавекам: меў вілу, некалькі кватэр з ваннамі,

А.Мадзільяні. Партрэт Аскара Мешчанінава.

Вечнае дыханне “Чалавека ў цыліндры”

Мудрасць Аскара Мешчанінава

**Але без
Віцебска...**

У 1920-я гг. Мешчанінаў адыгрываў заўважную ролю ў парыжскім Таварыстве рускіх мастакоў, а ў 1928-м садзейнічаў арганізацыі ўнікальнай выстаўкі “Сучаснае французскае мастацтва” ў маскоўскім Музеі новага заходняга мастацтва, якая была зладжана Міністэрствам народнай асветы Францыі і Народным камісарыятам асветы Савецкай Расіі. Сабраць экспазіцыю з дзвюх частак — “французскай” і “рускай” — было вельмі цяжка, але Мешчанінаў з сябрамі М.Ларыёнавым і С.Фацінскім зрабілі ўсё, што ад іх залежала ў той няпростай сітуацыі, калі да Краіны Саветаў многія французскія маршаны, адпраўшычы твораў выдатных мастакоў, ставіліся, мякка кажучы, даволі негатыўна. Таму работы, напрыклад, Пікаса, Маціса, Бусенго, Фрыеза, Суціна, Сеганзака ў экспазіцыю так і не трапілі. Праўда, амаль усе астатнія — колішнія эмігранты з Беларусі, Расіі, Украіны — на выстаўцы былі прадстаўлены. Так адбылася першая сустрэча савецкага гледача з найноўшым мастацтвам Заходняй Еўропы. Сам Мешчанінаў прадманстраваў “Дзяўчыну з букетам”, “Мужынскую галаву”, “Чалавека ў цыліндры”, “Чалавек у саламяным капелюшы”. Адну скульптуру падарыў Трацякоўскай галерэі. І так здарылася, што менавіта гэтая выстаўка дала мастаку магчымасць апошні раз пабываць у краіне яго юнацтва, наведаць Піцер і Маскву і нават выступіць з лекцыямі пра мастацкае жыццё пасляваеннага Парыжа. Але Віцебск, радзіму, наведаць так і не атрымалася, хаця мог бы сустрэцца там са сваім першым настаўнікам — Пэнам...

**М.Утрыло. “Вуліца на
Манмартры”. Па гэтым
кутку Парыжа любіў
шпацыраваць
А.Мешчанінаў.**

**“Залаты” перыяд
у бронзе і камені**

У 1914 годзе, як і Шагал, Мешчанінаў з’язджае з Парыжа. Некаторы час жыве ў Петраградзе і Віцебску. Аднак ужо ў 1916 г. вяртаецца ў Парыж, дзе адразу з уласцівымі яму энергіяй і ўпартасцю прыступае да некалькіх, задуманых яшчэ на радзіме, вялікіх і складаных твораў. Менавіта гэты перыяд (канец 1910-х — пачатак 1920-х гг.) стаў для Мешчанінава “залатым”. Яго бронзавы “Чалавек у цыліндры” (1922 г.) выклікаў сапраўдны фурор у мастацкім свеце. Не меншым поспехам карысталіся і “Чалавек у саламяным капелюшы” (бронза), і “Дзяўчына з букетам” (камень), пра якую крытыка пісала: “Дзяўчына з букетам” Мешчанінава — мастацтва, ад якога вее сапраўднай высакароднасцю”. А што да “Чалавека ў цыліндры” — дык гэта наогул шэдэўр. Перш за ўсё ўражае фармальнае задума: дзіўнае, на першы погляд, спалучэнне голага цела з... цыліндрам. І вось гэты, ідэальна вытрыманы па архітэктоніцы, кантраст паміж формай цыліндра і формай цела

ніцбы на Марэўне — была таленавітая піяністка, дачка вядомага дырыжора Купера.

Адзін з ягоных сяброў, мастак Аляксей Нюрэнберг пісаў пра Мешчанінава: “Ён не так доўга жыў, але ўсё створанае ім сведчыла пра вялікі, магутна “заваяваны”, творчы вопыт. Часта я пытаўся ў сябе: адкуль у гэтым віцязчаніне такая высокая культура мастацтва? Ягоны розум, тонка адшліфаваны парыжскім жыццём, мяне скараў і саргаваў. Ён адчуваў не толькі цяперашні час, але і будучыню, пра якую гаварыў як пра сучаснае. Яго дабрывня абаліралася на два прынцыпы: на пачуцці сэрца і пачуцці розуму. Ён любіў людзей усіх відаў і ўмеў іх заваяваць на доўгія гады”.

Другая сусветная вайна прымусіла Мешчанінава пакінуць акупіраваную Францыю і выехаць у Злучаныя Штаты, дзе яго, вядомага ў свеце скульптара, цёпла сустрэлі. Апошнія гады жыцця былі адданы пераважна стварэнню партрэтаў, сярод якіх вылучаюцца партрэты П’ера Вертхеймера, Жазэфа Бернара, маці мастака. Яго творы знаходзяцца ў розных галерэях і музеях свету, у тым ліку ў Рускім музеі ў Санкт-Пецярбургу.

Але імя Аскара Мешчанінава ў Беларусі, як і ў Расіі, апроч вузкага кола мастацтвазнаўцаў, практычна не вядомае. Думаю, прыйшоў час “збіраць камяні” і вяртаць нашых славетных землякоў у тую краіну, адкуль яны выправіліся па волі лёсу ў чужыя землі, каб скараць вяршыні Алімпа сусветнага мастацтва.

Барыс КРЭПАК

Калектыў у праўленні культуры Брэсцкага аблвыканкама выказвае глыбокія спачуванні намесніку міністра культуры Рэспублікі Беларусь Стружэцкаму Тадэвушу Іванавічу ў сувязі са смерцю брата.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.
■ Мастацтва Беларусі
XII — XIX стст.
■ Мастацтва Беларусі
канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі
XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастацтва краін
Усходу XV — XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй
і Цэнтральнай
Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу,
скульптуры, графікі
мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
■ Выстаўка "Слуцкія паясы".
■ Выстаўка В.Жолтак
"Кола часу".
■ Выстаўка "Сімфонія
фарбай".
■ Выстаўка твораў
Віктара Альшвўскага.
■ Выстаўка твораў
Леаніда
Баразны.

Філіялы Нацыянальнага
мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск,
вул.
Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка
"Евангельскія
і біблейскія сюжеты
ў італьянскай
гравюры XVIII ст."

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская
вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Фотадакументальная
выстаўка
"Патрыятычнае
служэнне
Праваслаўнай
Царквы".

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Майстар-клас па
вельікоднай маляванцы.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.:
(8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная
экспазіцыя.
■ Выстаўка "The best
of V.Tsesler &
S.Voichenko".

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:
■ "Мастацтва
ў гарадской культуры
XIX — пачатку XX стст."
■ "Старажытная
Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII
стст. у партрэтах і
геральдыцы".
■ "З крыніц
адвечнай прыгажосці".
Выстаўкі:
■ "Экспануецца
ўпершыню".
З паступленняў 2009 года
ў збор Нацыянальнага
гістарычнага музея.

■ Пастаянная літаратурна-
мемарыяльная экспазіцыя
"Якуб Колас. Жыццё і
творчасць".
■ Выстаўка "Ты — мая
радаць,
маё летуценне...".
■ Тэатралізаваная экскурсія
паводле казак Якуба Коласа.

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск, вул. Янкi
Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.
■ Пастаянная
экспазіцыя
"Жыццё і
творчасць
Янкi Купалы".
■ Выстаўка "Святло сонца
пануе на зямлі".
■ Выстаўка выцінанкі
"Нібы казка, нібы чуд...".
■ Цыкл музейна-
педагагічных заняткаў
з элементамі тэатралізацыі

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:

■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ Праект "Бітва за
Беларусь. Верасень
1943 г. — ліпень 1944 г."
■ Выстаўкі "Беларусь. Рэха
вайны ў памяці
пакаленняў"; "Беларусь
на старых паштоўках
канца XIX — пачатку XX
стст."; "Мінск:
падарожжа ў часе".
■ "Халодная зброя".
■ Акцыя-выстаўка "Былі
ў мяне мядзведзі".

■ Выстаўка Андрэя Смаляка.
Экспазіцыі:
■ "Культавыя прадметы".
■ "Загадкавыя фантазіі
мора" (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная
дзяржаўнаму
дзеячу СССР А.Грамыку.
■ "Чырвоная гасцеўня".
■ "Зала ўрачыстых прыёмаў".
■ Экспазіцыя археалагічнай
калекцыі.

**ВЕЖА ПАЛАЦА
РУМЯНЦАВЫХ І ПАСКЕВІЧАЎ**

Гісторыка-мемарыяльная
экспазіцыя "Уладальнікі
Гомельскага маёнтка
Румянцавы і Паскевічы".
■ "Па гарадах і краінах".
■ "Азія... Загадкавая,
містычная, знікаючая".
Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:
■ "Ад чыстага вытоку"
(выстаўка Пятра Шалюты).
■ "Свет звяроў
Гомельшчыны".

■ Пастаянная
выстаўка
ваеннай тэхнікі.
■ На тэрыторыі
музея працуе
пнеўматычны цір.
■ У выставачнай зале:
**выстаўка новых
паступленняў
з фондаў музея.**

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул.
Казлова,
3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Выстаўка
"Эстамп".
■ Выстаўка жывапісу
віцебскіх мастакоў
"Фактура".

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац
Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

■ Выстаўка
"Горад жанчын".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152)
72 27 57.

■ Выстаўка
работ
беларускіх
мастакоў.
■ Выстаўка работ
Сяргея
Цімохава
"Чары
ночы".

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель,
вул. Карповіча, 4.
Тэл.:
(8-0232) 77 75 20.

**Экспазіцыя:
"Гаўрыла
Харьтонавіч
Вашчанка".**

Выстаўкі:
■ Выстаўка
экзатычных
і пёўных птушак.
■ Выстаўка
"Ваенна-патрыятычная
мініяцюра"
Барыса
Купчынава
(да 65-годдзя
Перамогі
ў Вялікай
Айчынай вайне).
■ Выстаўка-продаж
твораў
вядуленчага
мастацтва,
сувеніраў
і тавараў
для мастакоў.

УВАГА!

Паважаныя чытачы!

**ІДЗЕ
ПАДПІСКА**

**на газету
"Культура"
Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
63875,
ведамасная
падпіска —
638752;**

**на часопіс
"Мастацтва"
Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
74958,
ведамасная
падпіска —
749582.**

**НА ДРУГІ КВАРТАЛ
2010 ГОДА!**

■ "Цёплае дрэва —
халодны метал".
■ Фотавыстаўка "Беларусь
запаветная".
Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т
Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя
"Гісторыя І з'езда РСДРП".
■ Выстаўка "Вузельчыкі
на памяць".

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА**

г. Мінск, вул.
Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

"Дзядзька Янка, добры
дзень!".

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.
Выстаўкі:
■ "Васіль
Быкаў. Шлях,
вызначаны лёсам".
■ "Спадарожнікі
дзяцінства".
■ "Дарогамі жыцця".
■ "Кветкі
натхнення".
■ "Дзівосы на
далонях".
■ "Сімфонія святла".

■ Выстаўка карцін Алега
Высоцкага "Сусвет:
заслона падымаецца...".

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:
■ "Прылады пакарання
Сярэднявечча".
■ Выстаўка Д.Папова
"Паўднёвы вецер".
■ Выстаўка жывапісу
І.Саладоўніка "Магія
кропкі, магія пачуццяў".
■ Выстаўка-продаж батыку
Вольгі Торапавай.

■ Працуе куток жывых
экзатычных рэптылій.
Зімовы сад

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.
■ Пастаянная
ваенна-
гістарычная
экспазіцыя.
■ Лакальныя
экспазіцыі
ў санітарным
вагоне;
у партызанскай
зямлянцы.
■ "Музы
не
маўчалі".

ТЭАТРЫ*

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ
І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 20, 21 — "Набука" Дж.Верді.
- 23 — "Чароўная флейта" В.А. Моцарта.
- 24 — "Стварэнне свету" А.Пятрова.
- 25 — "Іяланта" П.Чайкоўскага.
- 26 — "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага.

**РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**

г. Мінск, вул.
Крапоткіна, 44;
Тэл./факс:
334 60 08.

- 21 — "Неба ў дыямантах" А.Чэхава.
- 22 — "Загадкавыя варыяцыі" Э.Шміта.
- 23 — "Адэль" Я. Таганавы.
- 24 — "Сёстры Покіеі" С.Кавалёва.
- 25 — "Жан і Беатрыса" К.Фрэнцэнта.

**БЕЛАРУСКІ ТЭАТР
"ЛЯЛЬКА"**

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ 21 — "Церам-церамок"
С.Маршак.
■ 26 — "Адважныя браты"
В.Матвеева.

Выдаецца
з кастрычніка
1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 637
Галоўны рэдактар —
Людміла КРУШЫНСКАЯ
Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ,
Уладзімір АРЛОЎ,
Уладзімір ГІЛЕП,
Ірына ДРЫГА,
Аляксей ДУДАРАЎ,
Уладзімір ЗАМЯТАЛІН,
Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
Міхаіл КАЗІНЕЦ,
Віктар КУРАШ,
Аляксандр РАШЧУПКІН,
Барыс СВЯТЛОЎ,
Рычард СМОЛЬСКІ,
Святлана СУХАВЕЙ,
Міхаіл ФІНБЕРГ,
Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
Уладзімір ШЧАСНЫ.
Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ
(намеснік
галоўнага рэдактара),
Пётр ОВАД
(адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Таццяна КОМАНОВА,
Барыс КРЭПАК,
Яўген РАГІН,
Ілля СВІРЫН,
Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ,
Алена САБАЛЕўСКАЯ,
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела
фоталіюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 289-34-66
(прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец —
Рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзеянасць
ЛВ №02330/0494414
ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 289-34-66.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у
рэдакцыю
паведамляюць сваё
прозвішча, поўнаснае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выдачы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца работы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць
матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы.
© "Культура",
2010.
Індэкс 63875
Наклад 9001
Падпісана ў свет
11.3.2010 у 18.30
Замова 1233
РУП "Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179
ад 03.04.2009.
Пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.